

ĀkkXþkᵛk «&™kuíkhe

ĀkkX - 1

Mk. 1. siLk fkuLku fnuðkþ ?

s. 1. ©e rsLkuih ¼økðkLkLke ykꞀkk {kLku íkuLku siLk fnuðkþ.

Mk. 2. siLk Ä{o yux÷u þwt ?

s. 2. ©e rsLkuih ¼økðkLku çkíkkðu÷ku Ä{o.

Mk. 3. ©e rsLkuih ¼økðkLk fkuLku fnuðkþ ?

s. 3. su{ýu hkøk îu»k Síþk nkuþ, su{Lkk{kt Mkðuo økwýku nkuþ yLku yuf Āký Ēku»k Lk nkuþ íku{Lku ©e rsLkuih ¼økðkLk fnuðkþ.

Mk. 4. siLk Ä{oLkk çkeòt Lkk{ku fþkt fþkt Au?

s. 4. siLk Ä{oLkkçkeòt Lkk{ku ĒþkÄ{oT, MPĒTðkĒÄ{o, yknoík Ä{o ðøkuhu Au.

Mk. 5. ©e rsLkuih ¼økðkLk fux÷k Úkþk Au?

s. 5. yk yðMkŠĀkýe{kt ©e rsLkuih ¼økðkLk [kuðeMk Úkþk Au.

Mk. 6. ©e rsLkuih ¼økðkLkLkkçkeòt Lkk{ku ykĀkku.

s. 6. yrhntík, íkeÚkOfh, ðeíkhkøk, rsLkuih, Ākh{kík, ¼økðkLk, ĒuðkrĀĒuð ðøkuhu.

Mk. 7. ĒnuhkMkh{kt ĀkuMkíkkt þwt çkku÷ðwt? yLku «¼w Lkshu Ākzu íþkhu þwt çkku÷ðwt?

s. 7. ĒnuhkMkh{kt ĀkuMkíkkt °kýðkh rLkMkern yLku «¼w Lkshu Ākzu íþkhu çku nkÚk òuzelku "Lk{ku rsýkýt" çkku÷ðwt.

Mk. 8. økwY {nkhks {ᵛu íþkhu þwt çkku÷ðwt?

s. 8. çku nkÚk òuze Lku '{íÚkuý ðtĒkr}' çkku÷ðwt.

ĀkkX - 2

Mk. 1. nk÷{kt fþkt ¼økðkLkLkwt þkMkLk [k÷u Au?

s. 1. nk÷{kt [kuðeMk{kt íkeÚkOfh {nkðeh Mðk{e Ākh{kíkLkwt þkMkLk [k÷u Au.

Mk. 2. íkŸð fux÷kt Au ? yLku íku õþkt õþkt?

s. 2. íkŸð °ký Au. (1) Ēuð (2) økwÁ (3) Ä{o.

Mk. 3. Ā{o yux÷u þwt ?

s. 3. SōLku Ēwøkorík{kt síkku yxfkðe Mkkhe økrík{kt ÷E òP yLku ĀkhtĀkhkyu {kuûk Āk{kzu íku.

Mk. 4. ©kðf yux÷u þwt?

s. 4. ©kðf yux÷u ©e rsLkuih ¼økðkLkLkkt ð[Lkku WĀkh ©Øk hk¾u, rðLkþ - rððuf hk¾u yLku ĒpoLk, Ākqð, Mkk{kþf, «ríkfhý, Ākki»kĀ fhu íkÚkk Ēuð-økwĀLke ¼Āõík ðøkuhu fhu íku.

Mk. Āk. ©kðf þçĒLkku yÚko ykĀkku.

s. Āk. '©' yúkhÚke ©Øk hk¾u.
'ð' yúkhÚke rðLkþ rððuf hk¾u.
'f' yúkhÚke rçþk fhu.

Mk. 6. ©e Lkðfkh {t°k fþkhu fþkhu M{hý fhkþ Au?

s. 6. yk {nk{t°k WĀkyðLke þkĀLík {kxu, íku{s {ktøkr÷f {kxu M{hý fhkþ Au. Wþk{ {Lkw»þku Mqíkk, çkuMkíkk, QXíkk, çkku÷íkk, [k÷íkk, íku{s fkuE Āký fþo fhíkk hk°ku yøkh rĒðMku Mkðo MÚkðu yk Lkðfkh {t°kLku þkĒ fhu Au.

Mk. 7. Mkk{kþf yux÷u þwt?

s. 7. Mkk{kþf yux÷u Mk{íkkLkku ÷k¼, suLkkÚke sqLkkt çktĀkþu÷k f{kuo Lkþ Ākk{u yLku Lkðkt f{o çktĀkíkk yxfe òP, yuðe ©e rsLkuih ¼økðkLku çkíkkðu÷e rçþk.

Mk. 8. Mkk{kþfLkku fkª fux÷ku?

s. 8. 48 r{rLkxLkku, Ākkuýku f÷kf yLku °ký r{rLkxLkku yÚkðk çku ½zeLkku.

Mk. 9. ©e rsLkĀkqð «¼wLkk fþk fþk Lkð ytøku fhkþ Au ?

s. 9. 1. s{ýk yLku zkçkk ĀkøLkLk ytøqXu.
2. s{ýk yLku zkçkk ZªĀký.
3. s{ýk yLku zkçkk fktzu.
4. s{Úkk yLku zkçkk ¾¼u.
5. {Míkf (rþ¾kyu) 6. fĀkkªu.
7. ftXu 8. ÓĒþu 9. Lkk¼eyu.

Mk. 10. «¼wLku ytøku Ākqð fhðkLkwt þwt fkhý?

s. 10. «¼w Lkð íkŷðLkk WÃkËupf Au yLku yu Lkð íkŷðku{kt ËwrLkPkLkkt Mkðo íkŷðkuLkku Mk{kðup ÚkkP Au, {kxu «¼wLku Lkð ytøku Ãkqð fhðe òuEyu.

Mk. 11. «¼wËpoLk fuðe heíku fhðkt òuEyu?

s. 11. MktMkKhLkk rð[khkuLkku íPkøk fhe, çku nkÚk òuze, {kÚkwt Lk{kðe, «¼wLke Mk{úk yrü hk¾eLku, «¼wLkk økwýku ÞkË fhðkÃkqðof «¼wËpoLk fhðkt òuEyu.

Mk. 12. «¼wLku °ký «Ërúkýk Þk {kxu Ëuðe òuEyu?

s. 12. ËpoLk, çkkLk yLku [krh°k - yu °kýLke «kró {kxu yLku MktMkKhLkk [kuhkpe ÷k¾ Vuhk xkððk {kxu «¼wLku °ký «Ërúkýk Ëuðe òuEyu.

Mk. 13. ykÃkýkt íkeÚkkuoLkkt Lkk{ ykÃkku.

s. 13. ©e Þ°kwtsP, røkhLkKh, ykçkw, yükÃkË, y[÷økZ, Mk{uíkrp¾hS, Þt¾uieh, fw¼kheÞkS, {úkeS, ytíkrhúk ÃkkioLkkÚk, íkkhtøkkS, hkýfÃkwh, ¼kuÞýe, ÃkkðkÃkwhe, [tÃkkÃkwhe, fupheÞkS, ÃkkLkMkh, ÞuheMkk ðøkuhu.

ÃkkX - 3

Mk. 1. «ríkç{ý yux÷u Þwt?

s. 1. «ríkç{ý yux÷u ÃkkÃkÚke nXðwt, ÃkkÃk Äkuðke òP-ÃkkÃkLkku Lkkp ÚkkP íkuðe çkkLke ¼økðLíkkuyu çkíkkðu÷e {nkLk rçÞk.

Mk. 2. «ríkç{ý Þk {kxu fhðwt òuEyu?

s. 2. rËðMkLkkt fu hkr°kLkkt ÚkPu÷k ÃkkÃkkuLkku Lkkp fhðk «ríkç{ý fhðwt òuEyu.

Mk. 3. «ríkç{ý fux÷kt Au? yLku íku fÞkt fÞkt?

s. 3. «ríkç{ý Ãkkt[«fkhLkkt Au (1) ËuðrMk (2) hkEy (3) Ãkft¾e (4) [ki{kMke (5)MktðåAhe.

Mk. 4. hkr°k¼kusLk fhðkÚke Þwt LkwfÞkLk ÚkkP Au?

s. 4. hkr°k¼kusLk fhðkÚke rsLkkçkk¼tøkkLkku {nkLk Ëku»k ÷køku Au yLku Þw¼ Ãkrhýk{Lkku LkkMk ÚkkP Au. ðæe yksLkk

ðiꝥkkrLkfku Āký fnu Au fu hk^oku s{ðkÚke Ākk[Lkíkt^ok WĀkh yMkh Úkkþ Au. MkwMíke, yk^æMk, rLkhkþk - níkkþk ðøkuhu sŌĒe ykðu Au. Ākh ¼ð{kt fkøzkz, ½wðz, økeĀ, çke÷kze, rþþk^æ, MkkĀk, ð^aAe, yLku økhku^æe suðk Ēwü yðíkkh «kó Úkkþ Au. yn^a «íþûk Āký ½ýkt LkwfMkkLk Úkkþ Au. ¼kusLk{kt feze ykðe sðkÚke çkwrØLkku Lkkþ Úkkþ Au. swÚke s÷kuĒhLkku hkuøk Úkkþ Au. {k¾eÚke Q÷xe ÚkE ðþ Au. fhkur^æþku fkuZhkuøk fhu Au. yk íkÚkk çkeð ½ýk Ēku»kku yLku yĀk[ku ðøkuhu hkuøkkku Úkkþ Au. {kxu fĒe Āký hkr^ok¼kusLk fhðwt Lkne.

Mk. 5. Ākkt[Ākh{uĀ»ZLkkt Lkk{ ykĀkku.

s. Āk. Ākkt[Ākh{uĀ»Z-

(1) yrhntík, (2) rMkØ (3) yk[kþo (4) WĀkkæþkþ (5) MkkĀw.

Mk. 6. Lkðfkhðk^æ{kt 108 {ýfk hk¾ðkLkwt þwt fkhý?

s. 6. Ākt[Ākh{u»ZeLkk økwýku 108 Au. íkuLkwt M{hý fhðkt {kxu 108 {ýfk hk¾ðk{kt ykðu Au.

Mk. 7. rðnh{kLk íkeÚkOfh yux÷u þwt ? íku fux÷k Au? yLku øþkt rð[hu Au?

s. 7. rðnh{kLk íkeÚkOfh yux÷u rð[híkk íkeÚkOfhku, íku 20 Au, íkuyku {nkrðĒun úku^ok{kt rð[hu Au.

Mk. 8. Mkt½ yux÷u þwt? íku fux÷k «fkhLkk Au ? yLku fþku fþku Au?

s. 8. MktĀ yux÷u ©e rsLkuih ¼økðkLkLke ykꝥkk {kLkLkKhkyku yLku Ākk÷Lk fhLkKhkykuLkku Mk{qn, íku [kh «fkhLkk Au.

(1) MkkĀw (2)Mkkæðe (3)©kðf (4) ©krðfk.

Mk. 9. úku^ok yux÷u þwt? yLku íku fux÷kt Au? íkuLkkt Lkk{ ykĀkku.

s. 9. úku^ok yux÷u þþkt ĀLk-ĀkLþ-ð†-Ākk^ok ðøkuhu ðkĀkhðkÚke ½ýku ÷k¼ {æu yuðkt Wþk{ MÚkkLkku íku Mkkík Au.

(1) rsLk{trĒh (2) rsLk«rík{k (3) rsLkøk{ (4)MkkĀw (5) Mkkæðe (6) ©kðf (7) ©krðfk.

Mk. 10. rþþ^æ (çkúñ[þo)ðúíklke Lkð ðkzku fE fE Au?

s. 10. te,Ākþw, LkĀkwtMkf Lk hnuíkk nkuþ yuðk MÚkkLk{kt hnuðwt

2) teLke MkkÚku hkøkÚke ðkíkko Lk fhðe.

3) te su ykMkLku çkuXe nkuP íku ykMkLku ĀkwÁ»ku çku ½ze MkwÄe çkuMkðwt Lkrn. yLku ĀkwÁ»k çkuXku nkuP íku ykMkLk WĀkh teyu °ký Āknkuh MkwÄe çkuMkðwt Lkne.

4) M°keLkkt ytøkkuĀkktøk hkøkÚke skuðkt Lkrn.

5) Bpkt M°ke ĀkwÁ»k Mkqíkk nkuP yÚkðk fk{çezkLke ðkíkku fhíkk nkuP ípkt ¼eík «{w¾Lku yktíkhu hnuðwt Lkrn.

6) teLke MkkÚku Āknu÷kt ¼kuøkðu÷k ¼kuøkku Mkt¼khðk Lkrn.

7) rðfkh WíĀkÒk fhu yuðe ĒqÄ, ½e, ðøkuhu hMkðkªk yknkh Lk fhðk.

8) ¼q¾ þkLík ÚkkP íku fhíkk ðĀkhu yLku ¼khu yknkh Lk fhðku.

9) phehLke þku¼k ðøkuhu Lk fhðe.

ĀkkX - 4

Mk. 1. rLkMkern yux÷u þwt? íku fux÷e Au ? íku öþkhu öþkhu fnuðkP ? yLku fE fE rLkMkernÚke nþku fþku íþkøk fhðku?

s. 1. rLkMkern yux÷uu MkkðĀ rçþkLkku íþkøk fhðku. íku °ký Au.

(1) ĒnuhkMkh{kt {wĪþ íkh{kt ĀkuMkíkkt-

yk rLkMkernÚke ½hLkk ík{k{ fk{fksLkku íþkøk ÚkkP Au.

(2) ĒnuhkMkhLkk {wĪþ øk¼khhk ykøkª-

yk rLkMkernÚke ĒnuhkMkh MktçktĀe fk{fksLkku íþkøk ÚkkP Au.

(3) [iþðtĒLk fhíkk Āknu÷kt-

yk rLkMkernÚke yĒþĀkqðLkku íþkøk ÚkkP Au.

Mk. 2. ykhrík yLku {tøkª Ēeðku þk {kxu Wíkkhðku ?

Mk. 2. ykhrík WíkkhðkÚke þhehLke íkÚkk {LkLke Ākez k Ēqh ÚkkP Au yLku {LkLku þkĀLík {ªu Au.

Mk. 3. ykhrík yLku {tøkª Ēeðku fuðe heríkyu Wíkkhðku?

s. 3. íku zkçke çkkswyuÚke Ý[u ÷E sELku s{ýe çkkswyu Wíkkhðku, íku{s íku Lkk¼Lke Lke[u yLku {MífÚke WÃkh ÷E sðku òuEyu Lkrn, Q÷xe heríkyu WíkkhðkÚke ykþkíkLkk Úkkþ Au.

Mk. 4. MkkÚkeyku þk {kxu fhðku òuEyu?

Mk. 4. [kh økríkLkku Lkkþ fhðk {kxu MkkÚkeyku fhðku òuEyu.

Mk. 5. økrík fux÷e Au? yLku íku fE fE ?

s. 5. økrík [kh Au. (1) Èuðøkrík (2) {Lkw»þøkrík, (3) ríkþO[økrík (4) Lkhføkrík.

Mk. 6. MkkÚkeyk WÃkhLke °ký Zøk÷eLku þwt fnuðkþ?

s. 6. MkkÚkeyk WÃkhLke °ký Zøk÷eLku híLk°kþe fnuðkþ.

Mk. 7. híLk°kþeLkkt Lkk{ ykÃkku.

s. 7. 1) ÈþoLk, 2) ¿kkLk 3) [krh°k.

Mk. 8. MkkÚkeyk WÃkhLke °ký Zøk÷e WÃkh yÄo[tý suðku ykfhk fheyu Aeyu íku þwt fnuðkþ?

s. 8. rMkØþe÷k fnuðkþ.

Mk. 9. MkkÚkeyku fheLku þwt çkku÷ðwt?

s. 9. nu «¼w! [kh økrík{ktÚke Aqxðk ÈþoLk-¿kkLk-[krh°kLke ykhkÄLkk fhe rMkØrþ÷k WÃkh ÄknkU[ðk þÄõík{kLk fhku.

Mk. 10. ykð~þf yux÷u þwt? íku fux÷kt Au? yLku fþkt fþkt Au?

s. 10. ykð~þf yux÷u yð~þ fhðk þkuøþ fhýe. íku 6 Au. (1) Mkk{krþf (2) [WðeMkíÚkku (3) ðktËýkt (4) Äkrz-{ýwt (5) fkWMMkøøk (6) Äkå[ft¾ký.

Mk. 11. ÔþMkLk yux÷u þwt? íku fux÷kt Au ? fþkt fþkt?

s. 11. ÔþMkLk yux÷u SðLku yk ¼ð yLku Äkh¼ð{kt Èw:¾ ykÄkLkkhe ¼þtfh fwxuðku. íku Mkkík Au.

(1) swøkkh h{ðku, (2) {ktMk ¾kðwt, (3) ÈkYÄkeðku, (4) Äkhþe MkkÚku Mktøk fhðku.

(5) ðu~þkLkku Mktøk fhðku, (6) [kuhe fhðe, (7) rþfkfh fhðku.

Mk. 12. ©e {nkðeh «¼wLkkt çkeòt Lkk{ ykÃkku.

s. 12. ðeh, ðÄo{kLk, [h{rsLk, rMkØkÚko LktËLk, çkkíkÃkw^ok ðøkuhu.

Mk. 13. økwÁ {nkhksLkkt çkeòt Lkk{ ykÃkku.

s. 13. MkkÄw, {wrLk, ©{ý, rLkøkúOÚk, yýøkkh, íkÃkMðe, MktP{e ðøkuhu.

ÃkkX - Ãk

Mk. 1. ÃkqòLkk {wİP fux÷k ¼u÷ Au? yLku fPk fPk?

s. 1. ÃkqòLkk çku ¼uË Au. (1) yÏPÃkqò (2)¼kð Ãkqò.

Mk. 2. yÏPÃkqò yLku ¼kðÃkqò yux÷u pwt?

s. 2. yÏPÃkqò yux÷u s÷-[tËLk-Ãkw»ÃkkrË Mkk{økúe ðzu «¼wLke Ãkqò fhðe íku yLku ¼kðÃkqò yux÷u [iİPðtËLk íkÚkk «¼wLkk økwýøkkLk ykrË fhðkt íku.

Mk. 3. yÏPÃkqò fux÷k «fkhLke Au?

s. 3. yÏPÃkqò Ãkkt[, ykX, Mk¥kh, yufðeMk, yLku yufMkku ykX «fkhLke Au.

Mk. 4. ¼kðÃkqò fux÷k «fkhLke Au?

s. 4. [iİPðtËLk fhðwt, Míkwrík çkku÷ðe, økeík, Lk]iİP, ¼kðLkk ðøkuhu ¼kððe íku.

Mk. 5. y»x«fkhe ÃkqòLkkt Lkk{ ykÃkku.

s. Ãk. 1. s÷Ãkqò, 2. [tËLk Ãkqò, 3. Ãkw»ÃkÃkqò, 4. ÄqÃkÃkqò, 5. ËeÃkfÃkqò, 6. yûkíkÃkqò, 7. LkiðuÄÃkqò. 8. V»Ãkqò.

Mk. 6. yÏPÃkqòLkk {wİP fux÷k ¼uË Au? yLku fPk fPk?

s. 6. yÏPÃkqòLkk çku ¼uË Au. (1) ytøkÃkqò (2)yøkúÃkqò.

Mk. 7. ytøkÃkqò yux÷u pwt? yLku fE fE Ãkqò ytøkÃkqò{kt økýkP Au.

s. 7. ytøkÃkqò yux÷u pwt ðMíkwyku ðzu «¼wLkk phehu Ãkqò ÚkkP íku. Ãknu÷e ^oký Ãkqò

(1) s÷Ãkqò (2) [tËLk Ãkqò (3)Ãkw»ÃkÃkqò ytøkÃkqò{kt økýkP Au.

Mk. 8. yøkúÃkqò yux÷u þwt? fE fE Lku Ãkqò yøkúÃkqò{kt økýðk{kt ykðu Au?

s. 8. yøkúÃkqò yux÷u «¼wLke Mkk{u W¼k hneÃkqò Úkkþ íku, AuÕ÷e Ãkkt[Ãkqòyku yøkúÃkqò økýkþ Au. (4) ÄqÃkÃkqò (5) ÈeÃkhÃkqò (6) yûkíkÃkqò (7) LkiðuÄÃkqsk (8) VªÃkqò.

Mk. 9. Ãkt[k{]ík yux÷u þwt?

s. 9. ÈqÄ-Ène-½e-Mkkfh yLku Ãkkýe.

Mk. 10. sªÃkqò yux÷u þwt?

s. 10. sªÃkqò yux÷u «Úk{ Ãkt[k{]íkÚke «¼wLku yr¼»kuf fhe ÃkAe ÃkkýeÚke «ûkk÷ fhðku íku.

Mk. 11. [tËLkÃkqò yux÷u þwt?

s. 11. [tËLkÃkqò yux÷u fuMkh, Mkw¾z, çkhkMk, fMíkqhe ðøkuhuÚke «¼wLke Ãkqò fhðe íku.

Mk. 12. Ãkw»ÃkÃkqò yux÷u þwt?

s. 12. Ãkw»ÃkÃkqò yux÷u MkwøktÄe-htøkçkuhtøke yLku ¼kík-¼kíkLkkt W¥k{ Vq÷ku «¼wLku [Zkððkt íku.

Mk.13. ÄqÃkÃkqò yux÷u þwt?

s. 13. ÄqÃkÃkqò yux÷u «¼wLke Mkk{u Q¼k hneLku Èþktøk-fÃkqh yøkhçk¥ke-[tËLk ðøkuhuLkku ÄqÃk fhðku íku.

Mk. 14. ÈeÃkfÃkqò yux÷u þwt?

s. 14. «¼wLke Mkk¼u Q¼k hneLku ykhrík-{tøkªÈeðku Wíkkhðku íku yÚkðk «¼wLke ykøkª ÈeÃkf Ähðku íku.

Mk. 15. yûkíkÃkqò yuh÷u þwt?

s. 15. yûkíkÃkqò yux÷u «¼wLke Mkk{u [ku¾kLkku MkkÚkeyku fhðku íku.

Mk. 16. LkiðuÄÃkqò yux÷u þwt?

s. 16. LkiðuÄÃkqò yux÷u MkkÚkeyk WÃkh ÃkíkkMkwt, Mkkfh, ÃkUzk, çkhVe ðøkuhu {qfðwt íku.

Mk. 17. VªÃkqò yux÷u þwt?

s. 17. V^αĀkqsk yux÷u rMkØrp÷k WĀkh ©eV^α, çkĒk{, MkkuĀkkhe, Lkkhtøke, {kuMktçke, fuhe, ò{V^α ðøkuhu {qfðkt.

ĀkkX - 6

Mk. 1. ©e rsLkuih ¼økðkLku Ā{o fux÷k «fkhu fĭkku Au?

s. 1. ©e rsLkuih ¼økðkLku Ā{o çku «fkhlkku fĭkku Au. (1) MkkĀw Ā{o (2) ©kðf Ā{o.

Mk. 2. «¼wLkkt ĒpoLk fhðkÚke þku ÷k¼ Úkkþ ?

s. 2. «¼w yZkh Ēq»kýkuÚke hrník yLku Mkðo økwýkuyu Mkrník Au, íkuÚke íku{Lkkt ĒpoLk fhðkÚke ykĀkýku ykík{k íku{Lkk íkhV ð^αu Au, Ēku»kku síkk hnu Au yLku økwýku «økx Úkkþ Au.xqtfký{kt «¼wLkkt ĒpoLk fhðkÚke «¼w suðk økwýku ykðu Au yLku Ēku»kku síkk hnu Au.

Mk. 3. Ēuðøkíke yLku {Lkw»þøkrík{kt fkuý òþ?

s. 3. su Sð ĒkLk, þe÷, íkĀk, ¼kðLkk, rsLkĀkqò, Mkk{k^rþf ðøkuhu W[¥]k{ fþkuo fhu íku.

Mk. 4. ríkþO[økrík{kt fkuý òþ ?

s. 4. ÓĒþ{kt yktxe-½qtxe hk¾Lkkhk, XøkkE fhLk^hh, «Ākt[e, þĒþðk^αk ðøkuhu ríkþO[økrík{kt òþ Au.

Mk. 5. Lkkhfe{kt fkuý òþ?

s. 5. su {Lkw»þ yøkh ríkþO[½ýkt ¼þtfh ĀkkĀk fhu íku Lkfh{kt òþ. su{fu - Ākt[urLýþ «kýeLkku ðĀ fhu - {ktMkknkh ðøkuhu fhu íku.

Mk. 6. fĒþký yux÷u þwt? yLku íkuLkk Lkk{ ykĀkku.

s. 6. fĒþkýf yux÷u fĒþkýf fhLk^hhk rĒðMkku, yÚkkoíkt su rĒðMkku{kt íkeÚkOfh Ākh{kík{ Ēuðøkrík{ktÚke fu Lkhføkrík{ktÚke ykðe {kíkkLke fwrûk{kt ykðu, sL{ Ākk{u, Ēeûkk ÷u, fuð^αçkkLk Ākk{u yLku {kuûku òþ-íku Ākrð^ok rĒðMkku.

Mk. 7. ©e {nkðeh «¼wLkkt Ākkt[fĒþkýf øþkhu øþkhu Úkþkt?

- s. 7. áþðLk - fÖþkýf.....y»kkz MkwË 6.
 sL{ - fÖþkýf..... [i°k MkwË 13
 Èeûkk fÖþkýf..... fkhíkf ðË 10
 fuð÷;kkLk - fÖþkýf.. ðipk¾ MkwË 10
 {kuûk - fÖþkýf.... ykMkku ðË 0))

Mk. 8. °kuMkX þ÷kfk ÅkwÁ»k fþk fþk ?

- s. 8. 24. íkeÚkOfh, 9 ðkMkwËuð 9 çkªËuª 12 [çðíkeo 9
 «ríkðkMkwËuð.

Mk. 9. °kýuþ ÷kuf{kt þkiíkk ËnuhkMkhku fux÷kt Au?

- s. 9. 8,57,00282 (ykX çkuz, Mk¥kkðLk ÷k¾, çkMkku çþkMke)

Mk. 10. °kýuþ ÷kuf{kt þkiíke «rík{kyku fux÷e Au?

- s. 10. 15,42,58,36,080 (ÅktËh yçks, çkUíkk÷ep çkuz, yêkðLk ÷k¾,
 A°kep nõh yutþe)

Mk. 11. {wnÅkr¥k, [hðªku, fvkMkýwt, yux÷u þwt?

- s. 11. {wnÅkr¥k yux÷u çkku÷ike ð¾íku {kut ykøkª hk¾ðkLkwt fÅkzwt
 yuf ðUík yLku [kh yktøkªLkwt nkuþ Au.

[hðªku yux÷u síkk-t-ykðíkk-çkuMkíkk-QXíkk Sðhúkk
 fhðkLkwt MkkÄLk. íku çk°keMk yktøkªLkku nkuþ Au íkuLke
 økýíkhe [kuðeMk yktøkªLke Èktze yLku ykX yktøkªLke
 ÈþeykuLke nkuþ Au.

fvkMkýwt yux÷u çkuMkðk {kxuLkwt økh{ ykMkLk. íku yuf
 øksLkwt nkuþ Au. °kýu WÅkhfýku Sðhúkk {kxu hk¾ðk{kt ykðu
 Au.

Mk. 12. ykþkíkLkk yux÷u þwt ? íku fux÷e yLku fE fE Au?

- s. 12. ykþkíkLkk yux÷u ÷k¼Lku çkË÷u LkwfMkkLk Úkkþ íkuðwt
 yþkuøþ ðíkoLk, rsLk{trËh MktçktÄe ykhkíkLkk 10 Au.

1. ÈnuhkMkh{kt íktçkku÷ ¾kðwt, ÅkkLk [kðíkk ÈnuhkMkh{kt
 sðwt íku. 2. ÈnuhkMkh{kt Åkkýe Åkeðwt. 3.

ÈnuhkMkh{kt ¼kusLk fhðwt 4. ÈnuhkMkh{kt òuzkt Åknuhðkt.

5. ĚnuhkMkh{kt {iÚkwLk Mkuđđwt (¾hkçk đíkolk fhđwt) 6. ĚnuhkMkh{kt MkqE sđwt 7. ĚnuhkMkh{kt Úkqtfđwt 8. Ěnuhkh{kt Ākupkçk fhđku. 9. ĚnuhkMkh{kt Íkzu sđwt 10. ĚnuhkMkh{kt swøkkh h{đku.

Mk. 13. Ākqò fhLkkhu fux÷k «fkhLke Ākrđ°kíkk Mkk[đđe skuEyu yLku íku fE fE ?

- s. 13. Ākqò fhLkkhu Mkkík «fkhLke Ākrđ°kíkk Mkk[đđe òuEyu 1. pheh Ākrđíkh hk¾đwt, 2. đtku [kuí¾k hk¾đkt. 3. {Lk{kt «¼wLkk økwýLkk s rđ[khku hk¾đk. 4. ĚnuhkMkhLke íkÚkk ykMkĀkkMkLke s{eLk MkkV hk¾đe. 5. ĀkqòLke đMíkwyku Mkkhe yLku þwØ hk¾đe. 6. ĀkqòLke đMíkwyku «k{kryf ĀkýkÚke WĀkksoLk fhu÷k ĀkiMkkÚke ÷kđđe. 7. «¼wĀkqò rđrĀ «{kýu fhđe.

Mk. 14. ©e rsLkuihLke Ākqò þk {kxu fhđe?

- s. 14. WĀkMkøkkuo Lkkþ Ākk{u, Ěw:¾ku AuĚKE òþ yLku {Lk «MkØk Úkkþ, íkux÷k {ktxu ©e rsLkuihLke Ākqò fhđe.

ĀkkX -7

Mk. 1. Ākh{uĀ»Z yux÷u þwt?

- s. 1. Ākh{uĀ»Z yux÷u Ākh{ -Wå[MÚkkLku rçkhks{kLk ykík{k.

Mk. 2. yrhntík, rMkØ, yk[kþo, WĀkkæþkþ yLk. MkkĀw fkuLku fnuđkþ?

- s. 2. (y) yrhntíkLkk °ký yÚko Au.
 (1) yrhntík yux÷u [kh ½kíkef{oLkku Lkkþ fhe, fuđ÷çkkLk Ākk{e , ¼Ŏþ SđkuLku WĀkĚup Ěuíkk íkeÚkOfh ¼økđkLk.
 (2) 18 Ěku»kkuÚke hrník, 12 økuýkuÚke þwđík, 34 yríkþku Mkrní yLku đkýeLkk 35 økwýkuÚke þwfík íkeÚkoLkk MÚkkĀkf íku yrhntík.

(3) yrh-þ°kw ntík-nýLkkh yux÷u fu hkøk-îu»k-ykrĚ yktíkhþ°kwLku nýLkkh.

(çk) rMkØ yux÷u ykXuP f{oLkku Lkkþ fhe {kuûku økPk íku.

(f) yk[kþo yux÷u økåALkk Lkkþf... yk[kþo ĀkĚÚke rð¼qr»kík nkuP íku.

(z) WĀkkæþkþ yux÷u ¼ýu-¼ýkðu... WĀkkæþkþ ĀkĚÚke rð¼qr»kík nkuP íku.

Mk. 3. ©e rsLkuih ¼økðkLk Lke su{ çkeð Ěuð -ĚuðeykuLku þk {kxu Lk {kLkðk?

s. 3. çkeð Ěuð - Ěuðeyku hkøk-îu»kÚke ¼hu÷k Au. yLku íku íkuykuLke {qŠíkyku - [rh°kku WĀkhÚke {k÷q{ Ākzu Au. íku{Lku {kLkðkÚke r{ÚPkíð Ěku»k ÷køku Au. íkux÷k {kxu íkuykuLku Lk {kLkðk.

Mk. 4. yü{tøk÷ yux÷u þwt?

s. 4. yü{tøk÷ yuQ÷u ykX {ktøkr÷f ðMíkwyku.

1. MkkÚke¾ku 2. ©eðíMk. 3. fwt¼ 4. ¼ýkMkLk Āk. LktĚkðíko 6. {eLkþwøk 7. ĚĀkoý 8. ðĀo{kLk.

Mk. 5. siLk Ā{oLkk [kh {tøk÷YĀk fkuý økýkþ Au?

s. 5. 1. ©e ðeh «¼w 2. økkiík{ Mðk{e 3. MÚkq÷¼ýse. ðøkuhu þe÷ðkLk MkkĀwyku 4. siLk Ā{o.

Mk. 6. ĚnuhkMkh{kt «¼wLke ĀkkMku [iþðtĚLk-MíkðLk-Úkkuþ fuðkt fnuðk?

s. 6. su{kt «¼wLkk økwýkuLkwt ðýoLk yLku ĀkkuíkkLkk ykí{k Lke ®LkĚk fhu÷e nkuP íkuðkt nkuP íkuðkt çkku÷ðk, çkeðLku nhfík Lk Āktnku[u, ftxkþku Lk ykðu-íkuðe heíku íku{ s þktrík Ākqðof {Āqh Mðhu çkku÷ðkt.

Mk. 7. [iþðtĚLk yux÷u þwt? yLku íkuLkk fux÷k «fkhku Au?

s. 7. [iþðtĚLk yux÷u ©e rsLkuihĚuðLku rðrĀĀkqðof ðtĚLk Úkkþ íkuðe rçþk íkuLkk °ký «fkh Au.

1. sÄLP [iíp ðtËLk = yrhntík [uEykýt, yÒkíÚk0 fne, yuf LkðfkhLkku fkWMkøø fne, íku ÆkkheLku Úkkuþ fnuðe íku.

2. {æþ{ [iípðtËLk = °ký - ¾{kMk{ý ËE [iípðtËLk - strfrík-Lk{wíÚkwýt, òðtrík [uEyk#, ¾{kMk{ý, òðtík furð Mkknq, Lk{kunoíkt, MíkðLk (WðMkøøknht), sþ ðehkþ fne Q¼k ÚKE yrhntík [uEyk#-yÒkíÚk fne LkðfkhLkku fkWMkøøk fne Ækkhe Lk{kunoíkt fne AuÕ÷u Úkkuþ fhðwt.

3. Wífjü [iípðtËLk = ËuððtËLk fhðwt.

Mk. 8. «¼wLku y»x«fkhe Ækqð þk {kxu fhðe?

s. 8. ykXuþ f{oLkku Lkkþ fne {kuúku sðk {kxu yü«fkhe Ækqð fhðe.

Mk. 9. ©kðfLkkt ðúík fux÷kt Au? fþkt fþkt Au?

s. 9. ©kðfLkkt ðúík 12 Au. íku Lke[u «{kýu Au.

1. MÚkq÷ «kýkríkÆkkík rðh{ý ðúík, 2. MÚkq÷ {}»kkðkË rðh{ý ðúík, 3. MÚkq÷ yËËkkËkLk rðh{ý ðúík, 4. MðËkhkMktíkku»k Ækh†eøk{Lk rðh{ý, 5. Ækrhøkún Ækrh{ký ðúík, 6. rËFTÆkrh{ký ðúík, 7. ¼kuøkkuÆk¼kuøkÆkrh{ký ðúík, 8. yLkÚko Ëtzrðh{ý ðúík, 9. Mkk{krþf ðúík, 10. Ëupkðøkkþf ðúík, 11. Ækki»kÄkuÆkðkMk ðúík, 12. yríkrþMktrð¼kð ðúík.

Mk. 10. yýwðúík, økwýðúík yLku rþúkkðúík yux÷u þwt?

s. 10. yýwðúík yux÷u {nkðúíkLke yÄkuúkkhu LkLkkt ðúík, økwýðúík yux÷u yýwðúíkLku økwý ÷k¼ fhLkkhkt ðúík yLku rþúkkðúík yux÷u ðkhtðkh Mkuððk þkuøþ ðúík.

Mk. 11. Ækki»kÄ yux÷u þwt?

s. 11. Ækki»kÄ yux÷u Ä{oLke Ækwrü Úkkþ íku yÚkðk Ä{o ðÄkhu Úkkþ yuðe ©e rsLkuíhËuðkuyu çkíkkðu÷e ([kh f. ykX «nhÆkþO LkÚke MkkÄw ¼økðtík suðk yk[khLk yçþkMkLke) rçþk.

Mk. 12. Ækki»kÄLk fux÷k «fkh Au? íku fþk fþk? íkuLkku yÚko Mk{òðku.

- s. 12. yknhk \tilde{A} kki»kÄ (WÄkðkMk, ykPtçke÷ fu yufkMkýwt fheLku \tilde{A} kki»kÄ fhðku íku.)
 phehMkífk \tilde{A} kki»kÄ (\tilde{A} kki»kÄ rLkr{¥ku phehLku pýøkkhðwt Lkrn íku.)
 yÔPkÄkkh \tilde{A} kki»kÄ (\tilde{A} kkÄLkk fkPoLkku íPkøk fhðku íku.)
 çkúñ[Po \tilde{A} kki»kÄ (rþP α \tilde{A} kk α ðwt íku.)

\tilde{A} kkX - 8

Mk. 1. MkBpftíð yux÷u þwt?

- s. 1. MkwËuð, MkwøkwÁ yLku MkwÄ{o «ípu \tilde{A} kqhu \tilde{A} kqhe ©Øk hk^¾ðe íku.

Mk. 2. ykøk{ yux÷u þwt? yLku íku fux÷kt Au?

- s. 2. ©e íkeÚkOfhËuðkuyu yÚkoYÄku fnu÷kt yLku ©e økýÄh $\frac{1}{4}$ økðtíkkuyu Mkq^okYÄku økqtÚku÷k ð[Lkku íku ykøk{ ykrË fnuðkþ Au. íku 45 Au.

Mk. 3. 45 ykøk{Lke MktíPk økýkðku.

- s. 3. 11 ytøk, 12. WÄkktøk, 6 AuËMkq^ok $\frac{1}{2}$, 4 {q÷ Mkq^ok, 1. LktËeMkq^ok, 1. yLkwþkuøkíkhk, 10.ÄkþÒkk.

Mk. 4. ykøk{ku fux÷kt ð»kkuo \tilde{A} knú÷kt ÷ $\frac{3}{4}$ kþkt, fþkt ÷ $\frac{3}{4}$ kþk? yLku íku fkuýu ÷íPk?

- s. 4. $\frac{1}{4}$ økkðLk ©e {nkðehËuð {kuûku økþk ÄkAe 980 ð»kuo ©e Ëuðrøo økrý Lkk{Lkk yk[kþo {nkhksu ðÖ÷ $\frac{1}{4}$ eÄkwh{kt ÷ $\frac{3}{4}$ kÔþkt.

Mk. 5. ykøk{Lkkt çkeòt Lkk{ ykÄkku.

- s. 5. ©]ík-ykøk{, rMkØkLík, «ð[Lk, rSLkkøk{ yLku þkM^ok.

Mk. 6. Äkt[ktøke fkuLku fnuðkþ?

- s. 6. (1) {q α -Mkq^okku, (2) rLkþwoÄöík (3) $\frac{1}{4}$ k»þ (4) [qŠý, (Äk) xefk fu ð]r¥k. yk Äkkt[{æLku Äkt[ktøke fnuðkþ.

Mk. 7. íkËþktøke yux÷u þwt? íku fkuýu çkLkkðe?

s.7. ɕkkh ytøk yÚkðk ©e økýÄhËuðkuyu h[u÷k ɕkkh {nkLk Mkq°kku íku íkËþktøke fnuðkþ yLku íku ¼økðkLk ©e {nkðehËuðLkk rþ»þ ©e **MkwÄ{ko-Mðk{eSyu ɕkLkkðu÷k Au.**

Mk. 8. Mkq°kku yux÷u þwt? yLku íku fkuýu háþkt?

s. 8. Mkq°kku yux÷u xqtf{kt ðÄkhu yÚko sýkðLkkh økútÚkku yLku íku ©e økýÄhËuð, [kiËÄkqðeo yLku «íþuf ɕkwØu háþkt Au.

Mk. 9. Mkq°kku WÄkhktík siLk yk[kþkuoyu ɕkeð fþk fþ økútÚkku ÷þk Au?

s. 9. LþkþLkk, siLk ík¥ðLkk, yk[khLkk, fÚkkykuLkk, ðihkÔþkuÄkËuþLkk yLku ðkËrËðkËLkk. íku WÄkhktík MktMf]ík yLku «kf]ík ¼k»kkLkk, Ôþkfhý, fku»k, y÷tfkh yLku fkÔþ EíþkrË rðrðÄ rð»kþkuLkk økútÚkku ½ýe s Mkkhe heríkyu siLkk[khku ÷¾u÷ Au.

ÄkkX - 9

Mk. 1. fuðª;kkLke yLku íkeÚkOfh{kt þku íkVkdðík Au?

s. 1. fuðª;kkLke yLku íkeÚkOfh ɕktLku ;kkLkkrË-þÄðík{kt Mk{kLk Au, Äkhtíkw íkeÚkOfhLku íkeÚkofhLkk{ f{oLkku WËþ nkuðkÚke íkuyku íkeÚkoLke MÚkkÄkLkk fhu Au. íku{s ykX «kríknkuþkuo, ðkýeLkk Äkkt°keþ økwý yLku [kU°keþ yríkþþku ðøkuhu ÉrØ íkuykuLku nkuþ Au.

Mk. 2. økwÄðtËLk fhðkÚke þku ÷k¼ Úkkþ Au?

s. 2. 1. rðLkþ ykðu. 2. yr¼{kLkLkku Lkkþ Úkkþ. 3. ©e rsLkuihËuðLke yk;kkLkwt Äkk÷Lk Úkkþ. 4. Ä{oLke ykhkÄLkk Úkkþ. Äk. ðze÷sLkLke Äkqð Úkkþ. 6. {kuûkLke «kró Úkkþ.

Mk. 3. {wýk yux÷u þwt? íku fux÷e Au? yLku íkuLkkt Lkk{ ykÚkku.

s. 3. Mq°kku çkku÷íke ð¾íklke nkÚk, Åkøk ykrËytøkkuLke rðrpü h[Lkk íku {wýk fnuðkp, íku °ký Au. 1. Þkuøk{wýk 2. rsLk{wýk 3. {wõíkkpwÅõík {wýk.

Mk. 4. Þkuøk{wýk, rsLk{wýk yLku {wõíkkpwÅõík {wýk yu Èhuf fuðe heríkyu Úkkp? yLku yu {wýkyku ðzu fÞkt fÞkt Mq°kku çkku÷kp?

s. 4. Þkuøk{wýk yux÷u çku nkÚkLkk ytøkqXk MkkLku MkkLku hk¾e zkçkk nkÚkLke yktøkæ AuÕ÷u ykðu íku{ ÅkhMÅkh yktíkh{kt yktøkæeyku çkhkçkh {uðe, f{æLkk zkuzkLkk yfkhu çkÒku nkÚk hk¾e Åkux WÅkh fkuýe hk¾e íku yk {wýk ðzu [íÞðtËLk, Lk{wíÚkwýt yLku MíkðLkkrË çkku÷kp Au.

2 - rsLk{wýk yux÷u ÅkøkLkk ykøk÷k ¼køk{kt [kh yktøkæ yLku ÅkkA÷k fktEf ykuAwt ytíkh hk¾e Q¼k hnuðwt íku. yk {wýk ðzu fkWMkøk, ðtËLk ðøkuhu Úkkp.

3 - {wõíkkpwÅõík{wýk yux÷u çku nkÚk {kuíkelke AeÅkLke su{ Åkku÷k hk¾eLku -òuzelku fÅkkæu ÷økkzðk íku. yk {wýk ðzu òðtrík [uEy# Mkkng yLku òÞðeÞhkÞ 'yk¼ð{¾zk' MkwÆe fnuðkp Au.

Mk. 5. ÈnuhkMkh{kt fE ðMíkwyku MkkÚku ÷E Lk sðkp?

s.Åk. (1) ¾kðk-ÅkeðkLke su ykÅkýk ðÅkhk¾{kt ÷uðkLke nkuÞ íku ðMíkwyku. (2) ÷kfze, A°ke, òuzkt, çkqx, [tÅk÷ nrÚkÞkh ðøkuhu.

Mk. 6. «¼wLke s÷Åkqò Þk {kxu fhðe?

s. 6. su{ MLkkLk fhðkÚke Þeh WÅkhLkku {u÷ Lkkp ÚkE òÞ yLku Þeh [kuí¾wt ÚkE òÞ Au, íku{ ½ýk fkæÚke ÷køku÷k ÅkkÅkLkk Mk{qnLkku Lkkp fhe ykí{kLku ÅkkýeLkk suðku rLk{oæ fhðk {kxu sæÅkqò fhðe.

Mk. 7. «¼wLke [tËLkÅkqò Þk {kxu fhðe?

s. 7. su{ [tĒLkLkku ÷uĀk fhðkÚke p̄hehu Xtzf yLku. þktrík Úkkþ Au, íku{ çkuĀ, {kLk, {kþk yLku ÷ku¼-yu [kh f»kkþkuÚke Mkᵛøke hnu÷k ykí{kLku þeík÷ fhðk {kxu yLku y¾tz þktrík {uᵛððk {kxu [tĒLkĀkqò fhðe.

Mk. 8. «¼wLke Vq÷Ākqò þk {kxu fhðe?

s. 8. su{ Vq÷Lke MkwøktĀÚke {Lk «VwĀÕ÷ík Úkkþ Au. íku{ ík{khe Vq÷Ākqò ðzu {kĀ {Lk Ā{o ðzu MkwðkrMkík çkLkku. yu ¼kðLkkÚke Vq÷Ākqò fhðe.

Mk. 9. ĀqĀkĀkqò þk {kxu fhðe?

s. 9. su{ Āq{ fhðkÚke ĒwøkoĀ Lkkþ Úkkþ Au, íku{ ykí{kLku ½ýk fkᵛÚke ÷køku÷ r{Úþkíð, {{íkk, {kLk ðøkuhu fwðkMkLkkYĀke ĒwøkoĀ Ēqh fhðk {kxu ĀqĀkĀkqò fhðe.

Mk. 10. ĒeĀkfĀkqò þk {kxu fhðe?

s. 10. su{ Ēeðku ytĀfkhLku Ēqh fhe ysðkᵛwt fhu Au íku{ ykí{k{kt hnu÷ yçkkLkLkku Lkkþ fhe fu÷ᵛçkkLkYĀke Ēeðku «økxkððk {kxu ĒeĀkfĀkqò fhðe.

Mk. 11. yûkíkĀkqò þk {kxu fhðe?

s. 11. Lkkþ Lk Úkkþ yuðwt y¾tz {kuûkMkw¾ {uᵛððk {kxu yûkíkĀkqò fhðe.

Mk. 12. LkiðuĀĀkqò þk {kxu fhðe?

s. 12. ¼q¾ yLku ík]»kkLkku Lkkþ fhe ykí{kLkku yýknkhe Mð¼kð «økxkððk {kxu LkiðuĀĀkqò fhðe.

Mk. 13. VᵛĀkqò þk {kxu fhðe?

s. 13. «¼wLku Vᵛ yĀkoý fhe íkuLkk çkĒ÷k{kt íþkøYĀk Mkðkuoþk{ VᵛLke yÚkkoíkT {kuûkLke «kró {kxu VᵛĀkqò fhðe.

Mk. 14. SðkuLkkt sL{-{hýLkkt Ēw:¾ku þkÚke Lkkþ Ākk{u Au?

s. 14. MkBþøktçkkLk, MkBþøkt ĒpoLk yLku MkBþft[krh°kLke «kró yLku íkuLkk rLk{o÷ ykhkĀLkÚke SðkuLkkt sL{-{hýLkkt Ēw:¾ku Lkkþ Ākk{u Au.

Mk. 15. SĎLke MkĚTøkrík þkÚke Úkkþ?

s. 15. hkøkiu»k Lk fhðk, Mkkhk Ākrhýk{ hk¾ðk. Ā{oLke Yr[hk¾ðe. yu ðøkuhuÚke MkĚTøkrík fðu Au.

ĀkkX - 10

Mk. 1. rðøke yux÷u þwt?

s. 1. rðøke yux÷u çkwurØLku çkøkkze ykí{kLku Ēwøkorík{kt {kuf÷u íku rðøke A Au.

1. ½e 2. ĒqĀ 3. Ēne. 4. íku÷ 5. økkuᵛ 6. fzkrdøke (íkðu÷e ðMíkwyku)

Mk. 2. Ā{oþk†fkhkuyu Wfkðu÷wt Ākkýe þk {kxu ĀkeðkLkwt fìkwt Au? Ākkýe WfkᵛkÚke íku Sðku {he òþ yLku ĀkkĀk ÷køku.

s. 2. °ký Q¼hk ykðu÷wt Qfkðu÷wt Ākkýe rLkSoð -Sð ðøkhLkwt çkLku Au. yLku íku{kt þeþkᵛk{kt 4 «nh, WLkkᵛk{kt 5 «nh yLku [ku{kMkk{kt 3 «nh MkwĀe Sðku WíĀkØk Úkíkk LkÚke, sþkhu fk[k Ākkýe{kt Mk{þu Mk{þu yMktİþkíkk Sðku WíĀkØk Úkkþ Au, yLku {}İþw Ākk{u Au. ykÚke Wfkðu÷wt Ākkýe ĀkeðkÚke íku Mkðo SðkuLkwt hùký Úkkþ Au?

Mk. 3. ríĒᵛ yux÷u þwt? yLku íkuLke MkkÚku fþe ðMíkᵛ ¾kðkÚke ĀkkĀk ÷køku?

s. 3. ríĒᵛ yuQ÷u suLke çku Vkz Ākze þnu . su{ fu ðk÷- ðxkýk- {øk- yzĒ- [kuᵛk-íkwðuh-[ýk ðøkuhu. fkuĒ Āký fXkuᵛ MkkÚku fk[wt Ēn^a, fk[e Akþ (fk[e yux÷u økh{ fþko ðøkhLke) ¾kE þfkþ Lkrn, fkhýfu íku ¼uøkk Úkíkk yMktİþkíkk çkuErLýþkrĒ Sðku íku{kt WíĀkØk Úkkþ Au, yux÷u íku ¾kíkk íku SðkuLke ®nMkkLkwt ĀkkĀk ÷køku Au.

Mk. 4. yk¾ku rĒðMk ¾kðk Aíkk hkr°k¼kusLk Lk fhðkLkwt Ākå[ft¾ký ÷uLkkhLku þku ÷k¼ {ðu Au?

s. 4. hkr°k¼kusLk Lk fhðkLkwt Ākå[ft¾ký ÷uLkkhu yuf {rnLkk{kt ĀktĒh WĀkðkMkLkku ÷k¼ {ðu Au.

Mk. 5. LkðfkhpeLkwt Ākå[ft¾ký ÷uLkkhLku þku ÷k¼ {au Au?

s. 5. Lkkhfe{kt hnu÷ku ykí{k Mkku ð»ko MkwĀe Ēw:¾ku MknLk fheLku sux÷kt f{kuo ¾Ākkðu, íkux÷k f{kuo {k°k LkðfkhpeLkwt Ākå[ft¾ký fhLkkhku ykí{k ¾Ākkðe þfu Au.

Mk. 6. çkkðeMk y¼ûþ ðMíkwykuLkk Lkk{ ykĀkku.

s. 6. 1. {Ā, 2. {k¾ý 3.{rĒhk 4.{ktMk, 5. ôçkhkLkk Vq÷ 6. ðzLkk xuxk, 7. fkuXkt fzkt, 8 ĀkeĀkªkLke ĀkeĀkze 9. ĀkeĀkªkLkk xuxk 10. çkhV 11 yVey-Mkku{k÷ (Mkðo òíkLkk Íuh) 12 fhk, 13 fk[e {kxe, 14 hkr°k¼kusLk 1Āk çknwçkes, 16. çkkuª yÚkkýwt, 17. rðĒª (fk[k ĒqĀ-Ēne -Akþ MkkÚku fXkuª yLku fXkuª ðkªe fkuE [es ¾kðe íku) 18 hªøkýkt, 19. yòÛþkt Vª 20. íkwåA Vª (su{kt ¾kðLkLkwt yŌĀk nkuþ yLku VUfe ĒuðkLkwt ½ýwt nkuþ íku) 21 [r÷ík hMk (suLkku MðkĒ rçk÷fw÷ çkøkze økþku nkuþ íku)22 yLktíkfkþ (su{kt yLktík Sðku nkuþ íku)

Mk. 7. çk°kep yLktíkfkþ ðMíkwykuLkkt Lkk{ ykĀkku.

s. 7. 1. Mkqhy, 2. ÷Mký , 3.÷e÷enªĒh, 4.çkxkxk, 5.÷e÷ku f[qhku, 6.Mkíkkðhe, 7.neh÷e fĒ, 8.fwtðh, 9.Úkkuh, 10.økªku, 11.Mkfrhþkt , 12.ðktMk-fkhu÷k, 13.økksh, 14.÷wýe, 15.úkĀk, 16.÷kuZe 17.røkrhfŠýfk (økh{h) 18.fw{þkt ĀkktĒzkt, 19 ¾hMkþku, 20.ÚkuøkLke ¼kS, 21.÷e÷e {kuÚk, 22.÷qýeLkk ÍkzLke Ak÷, 23.¾e÷kuzk, 24.y{]íkðu÷e 25.{qªkLkkt ftĒ, 26.rçk÷kzeLkk xkuĀk, 27.Lkðk ytfqh, 28.ðÚÚkw÷kLke ¼kS, 29.Mkwðh ðu÷, 30.Ākk÷¾Lke ¼kS, 31.fqýe yktçk÷e 32.híkkªwt Āketzkªw.

Mk. 8. yýknkhe ðMíkwykuLkkt Lkk{ ykĀkku.

s. 8. 1. ÷e{zkLkkt Ākkt[ytøkku, 2. nhzkt, çkuzkt yLku yk{þkt yu °ký ¼uøkkfhe - íkuLke økkuªe økkþLkk {q°k{kt ðkªu÷e nkuþ íkkus yýnkhe økýkþ Au., 3. fzw , 4. fheþkíkwt, 5. økkªku, 6.

Lkkneþk, 7. Ä{kþku, 8. fuhzkLkkt {q^α, 9. çkkuhze Ak÷- {q^α, 10. fuÚkh÷e {q^α, 11. r[°kku, 12. ¾uhMkkh, 13. Mkw¾z, 14. {÷kþkøkÁ, 15. [eze, 16. ytçkh, 17. fMíkqhe, 18. hk¾, 19. [qLkku, 20. hkurnýe, 21. n^αÈh, 22. Äkk÷e, 23. ykMkøktÄe, 24. fwtËY, 25. økzw[e, 26. Mkwzze, 27. Èefk{÷e, 28. çkkuhçkeþwt, 29. MktÄe ÷^aøkhe, 30. h^aøkýe, 31. yVey, 32. Mkðo òikLkkt Íuh, 33. MkkS¾kh, 34. Sfku, 35. WÄk÷ux , 36. økqøk^α, 37. yríkrð»kLke f^αe, 38. Äkwtðkz, 39. yur^αþku, 40. [wýeV^α, 41. Mkw^hku¾kh, 42. xtfý¾kh, 43. økku{q°k, 44. çkku^α, 45. {SX, 46. fýþhLkkt {q^α, 47. fwtðkhe, 48. Úkkuh, 49. Äkt[{q^α, 50. ¾khku, 51 Vxfze, 52. [e{uz, 53. fhzuË÷ yLku 54. ð¾{kku.

Mk. 9. Mkt{qŠâA{ {Lkw»þLku WÄksðkLkkt [kiË MÚkkLkfkulLkkt Lkk{ ykÄkku.

s. 9. Íkz{kt, 2. Äkupkçk{kt, 3. çk^α¾k{kt, 4. þehLkk {u÷{kt, 5. LkkfLkk {u÷{kt, 6. Q÷xe{kt, 7. rÄk¥k{kt, 8. ÄkY{kt, 9. ÷kune{kt, 10. ðeþo{kt, 11. {zËk{kt, 12. te ÄkwY»kLkk Mkt¼kuøk{kt, 13. LkøkhLke økxh{kt yLku 14. Mkðo yþ]r[MÚkkLkku{kt.

Mk. 10. [kh {nkrðøkEykuLkkt Lkk{ ykÄkku yLku íku ðkÄkhðkÚke þwt LkwfþkLk Úkkþ Au?

s. 10. {Ä, {k¾ý, {kt yLku {rÈhk yk [khuþ ðMíkwyku{kt Mk{þu yMktİþkíkk Sðku Wóðk Úkkþ Au yLku íku ðkÄkhðkÚke yMktİþ SðkuLkku Lkkþ Úkkþ Au. íkuÚke LkhfLkkt ¼þtfh Èw:¾kuÚke Aqxðk {kxu [khuþ {nkrðøkEykuLkku íþkøk fhðku.

ÄkkX - 11

Mk. 1. MktMkkhe SðkuLkk fux÷k ¼uË Au ? yLku íku fþk fþk Au?

s. 1. MktMkkhe SðkuLkk çku ¼uË (1) MÚkkðh (2)°kMk .

Mk. 2. MÚkkðh hux÷u þwt? íku{Lku fux÷e Erlýþku nkuþ Au? yLku íku fþk fþk Au?

s. 2. MÚkkðh yux÷u yuf MÚkkLkuÚke çkeð MÚkkLkfu ĀkkuíkkLke EåAkÚke sE þfu Lkrn íku. íku yufurLýþ Sðku òýðk. Āk]Úðefkþ, yĀkfkþ ðøkuhu.

Mk. 3. °kMk yux÷u þwt ? íku{Lku fux÷e Erlýþ nkuþ ? yLku íku fþk fþk Au?

s. 3. °kMk yux÷u EåAkLkwMkhh yuf MÚkkLkfÚke çkesu MÚkkLkf. sE þfu íkuðk, íku çkuErlýþ, íkuuErlýþ, [WrhrLýþ yLku Ākt[urLýþ Sðku òýðk.

Mk. 4. yufurLýþ ðøkuhu SðkuLku fE fE Erlýþ nkuþ ?

s. 4. (1) yufurLýþ þheh (2) çkuuErlýþ ... þheh yLku S¼. (3) íkuuErlýþ ... þheh, S¼, Lkkf (4) [WrhrLýþ... þheh, S¼, Lkkf yLku ykt¾ (5) Ākt[urLýþ... þheh, S¼, Lkkf, ykt¾ yLku fkLk.

Mk. 5. yufurLýþ Sð fþk fþk ?

s. Āk. Āk]Úðe, Ākkýe, yĀøLk, ðkþw yLku ðLkMĀkrík yk Sðku yufurLýþ Au, íkuykuLku Vóík þheh nkuþ Au.

Mk. 6. çkuErlýþ Sð fþk fþk ?

s. 6. þt¾, fkuzk, AeĀk, yǫrMkþk, Ākkuhk, sǫku, fhr{þk ðøkuhu yk SðkuLku þheh yLku S¼ nkuþ Au.

Mk. 7. íkuErlýþ Sð fþk fþk ?

s. 7. fkLk¾sqhk, feze, {fkuzk, sw, QĀE, Eþǫ, ĀkLþLkk fezk, rðükLkk fezk, AkýLkk fezk, fwtÚkwyk ðøkuhu. yk SðkuLku þheh, S¼ yLku Lkkf nkuþ Au.

Mk. 8. [WrhrLýþ Sð fþk fþk ?

s. 8. ð^aAe, ¼{hk, ¼{heyku, íkez, ¾z{ktfze, Ākíktrøkþk, {åAh, zktMk, ftMkkhe ðøkuhu, yk SðkuLku þheh, S¼ Lkkf, yLku ykt¾ nkuþ Au.

Mk. 9. Ākt[urLýþ Sð fþk fþk ?

s. 9. Ęuđíkk, {Lkw»P, ríkPO[yLku Lkkhfe, yk SđkuLku phēh, S¼, Lkkf ykt¾ yLku fLk nkuP Au.

Mk. 10. Ęuđíkk, Lkkhfe, {Lkw»P yLku ríkPO[yux÷u pw?

s. 10. (1) Ęuđíkk yux÷u đÄkhu ĀkwÛPÚke Ęuđøkrík{kt WíĀkÒk Úkpu÷k nkuP íku, (2) Lkkhfe yux÷u ½ýwt ĀkkĀk fhđkÚke Ęw:¾ ¼kuøkđđk Lkkhfe{kt WĀksu÷k nkuP íku, (3) {Lkw»P yux÷u Mkhᄡ yLku pkLík Mđ¼kđÚke {Lkw»Pøkrík{kt WíĀkÒk ÚkkP íku (4) ríkPO[yuQ÷u fĀkx đøkuhu fhđkÚke Ākpw-Ākt¾e{kt WíĀkÒk ÚkkP íku.

Mk. 11. Lkđ íkŸđLkkt Lkk{ ykĀkku yLku íkuLkku yÚko Mk{òđku.

s. 11. 1. Sđ íkŸđ yux÷u Sđđkᄡk ĀkĘkÚkkuo. 2. ySđ íkŸđ yux÷u Sđ đøkhLkk ĀkĘkÚkkuo. 3. ĀkwÛPíkŸđ yux÷u Mkkhk fkpkuo. (4) ĀkkĀkĀkŸđ yux÷u ¾hkçk fkpkuo. (5) yk©đ íkŸđ yux÷u suLkkÚke f{o ykđu íku. (6) MktđhíkŸđ yux÷u suLkkÚke ykđíkk f{o hkufkE òP íku. (7) rLksohkíkŸđ yux÷u suLkkÚke f{oLkku Āe{u Āe{u Lkkp ÚkkP íku. (8) çktĀ íkŸđ yux÷u suLkkÚke f{o çktĀkP íku. (9) {kuûk íkŸđ yux÷u suLkkÚke ykík{ f{o hrník ÚkkP íku.

Mk. 12. ĀkwÛP fux÷k «fkhu çktĀkP Au? yLku íku fE fE heíku çktĀkP ?

s. 12. ĀkwÛP Lkđ «fkhu çktĀkP Au.

1. Ākk°kLku yÒk ykĀkđkÚke, 2. Ākk°kLku Ākkýe ykĀkđkÚke, 3. Ākk°kLku MÚkkLk ykĀkđkÚke, 4. Ākk°kLku rçkAkLkwt ykĀkđkÚke, 5. Ākk°kLku đ† ykĀkđkÚke, 6. «kýeykuLkk fŌPký {kxu Mkkhku rđ[kh fhđkÚke, 7. «kýeykuLkk fŌPký {kxu MkkĀt çkku÷đkýe 8. «kýeykuLkk fŌPký {kxu phēhLkk pw¼ ŌPkĀkkhÚke, 9. Ęuđ-økwĀLku Lk{Mfkh ykrĘ Úke.

yk WĀkhktík rsLk{trĘh ykrĘ Mkkíku úku°kLke ¼Āóík đøkuhuÚke rđrpü ĀkwÛP çktĀkP Au yLku rLksohk ÚkkP Au.

Mk. 13. ĀkkĀk fux÷k «fkhu çktĀkP Au ? yLku íku fE heíku çktĀkP?

s. 13. ĀkkĀk yZkh «fkhu çktĀkP Au.

1. SðLku {khe Lkk^¾ðk (Ēw:^¾ Ēuðwt), 2. sqXwt çkku÷ðwt, 3. [kuhe fhðe, 4. rð»kPku Mkuððk, 5. ĀLk-ĀkLPLkku Mktøkún fhðku, 6. økwMMkku fhðku. 7. yntfkh fhðku. 8. fĀkx fhðwt, 9. yMktíkku»k hk^¾ðku. 10. «erík fhðe, 11. ríkhMfkh fhðku, 12. frsPku fhðku, 13. ^¾kuxwt yk^æ Ēuðwt, 14. [kze ^¾kðe, 15. Mkw^¾{kt n»ko fhðku yLku Ēw:^¾{kt Þkuf fhðku, 16. Ākkhfe ®LkĒk fhðe. 17. fĀkx MkkÚku sqXwt çkku÷e Auíkhðwt, 18. fwĒuð fwøkwÁ yLku fwĀ{oLku {kLkðk.

ĀkkX - 12

Mk. 1. Ā{o fuX÷k «fkh. ÚkkP Au? yLkuíku fE fE heríkyu ÚkkP Au?

s. 1. Ā{o [kh «fkhu ÚkkP Au.

1) ĒkLk ĒuðkÚke, 2) rÞP^æ Ākk^æðkÚke, 3) íkĀk fhðkÚke, 4) ^¼kðLkk ^¼kððkÚke.

Mk. 2. [kiĒ hks÷kufLkk fÞk hks{kt fÞk Sðku ykðu Au?

s. 2. ÷kufLkk Lke[uLkk ^¼køkÚke ÞYykíkLkk A hks{kt A Lkkhfe yLku Mkkík{k hks{kt Āknu÷e LkkhfeLkk Sðku, ^¼ðLkk Ākrík, ÔPtík, ðkýÔPtík, ÞPkurík»ke, {Lkw»P yLku ríkPO[ku hnu Au. ĀkAeLkk Ākkt[hks{kt 12 Ēuð÷kuf yLku ĀkAe çku hks{kt Lkð økúíðuÞf yLku Ākkt[yLkwŸkhLkk Ēuðku hnu Au. Mkkík{k hksLke híLk«^¼k Mk{^¼qr{Úke WĀkhLkk 900 ÞkusLk yLku Lke[uLkk 900 ÞkusLk {æLku 1900 ÞkusLk{kt {Lkw»Pku yLku ríkPO[ku hnu Auu.

Mk. 3. f»kkP yux÷u Þwt ? íku fux÷k Au yLku fÞk fÞk Au? íku Mk{ððku.

s. 3. f»kkp yux÷u suLkkÚke MktMkkh ðÄu yLku sL{ {hý fhðkt Äkzu íku. íku [kh Au. 1. ċkuÄ (økwMMkku), 2. {kLk (økðo), 3. {kPk (fÄkx), 4. ÷ku¼ (qåAko).

Mk. 4. [khuP økríkLkk Sðku{kt fkuLku fPk f»kkp ðÄkhu nkuP ?

s. 4. ÈuðíkkykuLku ÷ku¼, Lkkhfelku ċkuÄ, {Lkw»PLku {kLk yLku ríkPO[Lku {kPk ðÄkhu nkuP Au.

Mk. 5. A yÔPkuLkk Lkk{ ykÄkku. yu{kt Sð yLku ySð yðPku fux÷kt Au?

- s. Äk. 1) Ä{koÄMífkP ySð yÔP.
2) yÄ{koÄMífkPySð yÔP.
3) ykfkPÄMífkP..... ySð yÔP.
4) ÄkwËTøk÷kÄMífkP..... ySð yÔP.
5) SðkÄMífkP..... [uíLk yÔP (SðyÔP).
6) fkª.....ySð yÔP.

Mk. 6. «ký yux÷u pwt? íku fux÷k Au? yLku íkuLkk Lkk{ ykÄkku.

s. 6. Sð su ðzu Sðe þfu, Mkðko fk{ku fhe þfu íku yÚkðk þeh{kt hne þfu íku «ký fnuðkP. íku Èp Au. Äkkt[ErLÿP, °ký ċkª ({Lkċkª, ð[Lkċkª yLku fkPkċkª), yuf ikMkkuåATðkMk yLku yuf ykPw»P.

Mk. 7. {Lkċkª, ð[Lkċkª yLku fkPkċkª yux÷u pwt?

s. 7. suLkkÚke rð[kh fhe þfeyu íku {Lkċkª, suLkkÚke ċkku÷e þfeyu Aeyu íku ð[Lkċkª, yLku suLkkÚke QXðwt ċkuMkðwt, {qtfðwt ðøkuhu fk{ fhe þfeyu Aeyu íku fkPkċkª.

Mk. 8. ikMkkuåATðkMk yLku ykPw»P yux÷u pwt?

s. 8. nðkLku þehfkt ¾U[ðkLke yLku ċknkh fkZðkLke þÄõík íku ikMkkuåATðkMk. suLkku WËP ÚkðkÚke íku ¼ð{kt y{wf ð¾ík MkwÄe hnuðwt Äkzu íku ykPw»P.

Mk. 9. WiMkŠÄkýe íkÚkk ykðMkŠÄkýe yux÷u pwt?

s. 9. su fk^α{kt Ć{u -Ć{u {wLk»P ykrĚ SðkuLkkt þeh, ykPw»k, ĉkwrØ, ĉk^α ðøkuhu ðÄu íku WíMkŠĀkýe yLku su fk^α{kt Ć{u-Ć{u þeh, ykPw»P, ĉkwrØ, ĉk^α ðøkuhu ykuAkt ÚkkP íku yðMkŠĀkýe.

Mk. 10. ĀkPkoró yux÷u þwt ? íkuLkku yÚko Mk{ððku.

Mk. 10. ĀkPkoró yux÷u MktMkkhe SðLku SðLk Sððk{kt WĀkPkuøke þĀõík íku A Au.

1) yknkhĀkPkoró - yknkhPkuøP ĀkwĚTøk÷ku ÷ELku hMk yLku ¾^αYĀku ĉkLkkððkLke ykí{kLke þĀõík.

2) þeh ĀkPkoró - hMkPkuøP ĀkwĚTøk÷kuLku Mkkík Ākíkw YĀku ĉkLkkððe þeh YĀku fhðkLke þĀõík.

3) ErLÿP ĀkPkoró - ErLÿPkuøP ĀkwĚTøk÷kuLku økúný fhe ErLÿPku YĀku ĉkLkkððkLke þĀõík.

4) ikMkkuåATðkMk ĀkPkoró - ikMkkuåATðkMk ÷uðk- {qfðkLke þĀõík.

5) ¼k»kk ĀkPkoró - ð[Lk-ŌPkĀkkh{kt Mk{Úko ĉkLkðkLke þĀõík.

6) {Lk: ĀkPkoró - rð[kh fhðkLke þĀõík.

Mk. 11. f{o fPk nuíkwyku ðzu ĉktĀkP Au?

s. 11. f{o [kh nuíkwyku ðzu ĉktĀkP Au. (1) r{ÚPkíð yrhtík ¼økðtíkkuyu fnu÷k íkŷðLku Lk {kLkðwt, yÚkðk rðĀkheLk MðYĀku {kLkðwt (2) yrðhrík-ĀkkĀk«ð]rŷkLku «ríkĵkk íkhk s hkufðe. (3) f»kkP-ĆkuĀ, {kLk, {kPk yLku ÷ku¼ fhðk. (4) Pkuøk- {Lk, ð[Lk, yLku f»kkPLkku ŌPkĀkkh.

Mk. 12. f{o fPk nuíkwyku ðzu hkufkP Au?

s. 12. Ākkt[Mkr{rík, °ký økwró, ĉkkðeMk Ākrh»kn, Ěp Þrík Ā{o, ĉkkh ¼kðLk yLku Ākkt[[krh°k íkhk f{o hkufkP Au.

Mk. 13. Mkr{rík yux÷u þwt ? íku fux÷e yLku fE fE Au?

s. 13. Mkr{rík yux÷u Mkkhe heríkyu ðíkoðwt íku. (yøkh WÃkÞkuøkÃkqðofLkwt fkPo.) íku Ãkkt[Au. (1) EpkoMkr{rík, (2) ¼k»kkMkr{rík, (3) yu»kýkMkr{rík, (4) ykËkLk¼tz{¥k rLkFT¾uðýkMkr{rík (5) ÃkkrhckÃkrLkfkMkr{rík.

Mk. 14. Ãkkt[Mkr{ríkLkku yÚko Mk{òðku.

s. 14. 1. EpkoMkr{rík yux÷u SðkuLke hûkk {kxu síkkt ykðíkkt ðuELku [k÷ðwt,
 2. ¼k»kkMkr{rík yux÷u ÃkkÃkðkªwt ð[Lk Lk çkku÷ðwt
 3. yu»kýkMkr{rík yux÷u 42 Ëku»k Lk ÷køku íkuðk yknkh-
 Ãkkýe ðøkuh ÷uðkt
 4. ykËkLk¼tz{¥k rLkFT¾uðýkMkr{rík yux÷u ð†-Ãk°kkrË fkuE
 Ãký ðMík w ÃkqtS -«{kSo ÷uðe-{qfðe íku.
 5. ÃkkrhckÃkrLkfkMkr{rík yux÷u {qª-{q°k çkª¾ku ðøkuhu Sð
 ðøkhLke ¼qr{{kt ÃkhXððkt íku.

Mk. 15. økwró yux÷u Þwt ? yLku Mkr{rík-økwró yü«ð[Lk{kíkk Þk {kxu fnuðkÞ Au?

s. 15. økwró yux÷u {Lk, ð[Lk yLku fkÞkLkwt hûký fhðwt íku íku °ký Au. 1. {Lkøkwró - fÕÃkLkkykuLkk íkhtøkkulku hkufe {LkLku Þ{¼kð{kkt ÂMÚkh fhðwt. ík. 2. ð[Lk økwró - {kiLk hnuðwt 3. fkÞøkwró - ÞhehLku ÃkkÃk-«ð]r¥kÚke hkufðwt
yü«ð[Lk{kíkk - su{ {kíkk Ãkw°kLku sL{ ykÃku Au, íkuLkwt Ãkk÷Lk fhu Au yLku MktMfkh ®Mk[Lk fhu Au íku{ 'Ãkkt[Mkr{rík yLku °ký økwró YÃk' yü«ð[Lk{kíkk MkkÃwykuLkk yAíkk [krh°k Ä{oLku WíÃkÒk fhu Au, fkuÞ íkuLkwt ÃkrhÃkk÷Lk yLku ðwrØ fhu Au íku{s rðpwrØ fhu Au íkuÚke, íku «ð[Lk{kíkk fnuðkÞ Au yLku W¥khku¥kh yshk{h MÚkkLku Ãktnku[kzu Au.

Mk. 1. Ākhe»kn yux÷u þwt? íku fux÷k Au? yLku fþk fþk Au?

s. 1. Ākhe»kn yux÷u f{orLksohk {kx. EåAkĀkqðof Mkkhe heríkyu MknLk fhðwt íku íku çkkðeMk Au.

1. ûkwĀk Ākhe»kn, 2. rĀkĀkkMkk Ākhe»kn, 3. þeík Ākhe»kn,
4. W»ý Ākhe»kn 5. Ēþ Ākhe»kn, 6. y[u÷f Ākhe»kn, 7. yhrík Ākhe»kn, 8. te Ākhe»kn, 9. [þko Ākhe»kn,
10. Lki»kurĀfe Ākhe»kn, 11. þGþk Ākhe»kn, 12. ykçkup Ākhe»kn, 13. ðĀ Ākhe»kn, 14. þk[Lkk Ākhe»kn, 15. y÷k¼ Ākhe»kn, 16. hkøk Ākhe»kn, 17. íkwýMĀkþo Ākhe»kn, 18. {÷ Ākhe»kn, 19. Mkífkħ Ākhe»kn, 20. «¿kk Ākhe»kn, 21. y¿kkLk Ākhe»kn, 22. MkþfTíð Ākhe»kn.

Mk. 2. Þrík Ä{o yux÷u þ]t? íku fux÷k Au? yLku fþk fþk Au ? íku Mk{ððku.

s. 2. Þrík Ä{o yux÷u Mktþ{Ä{o{kt Ēku»kkuLk ÷køku yLku íkuLkwt Mkkhe heíku Ākk÷Lk Úkkþ íkuðk rLkþ{ku, ÞríkÄ{o Ēþ Au. 1. ûk{k Ä{o yux÷u fu çkuĀ Lk fhðku - ûk{k hk¾ðe, 2. {kĒoðÄ{o yux÷u yr¼{kLk Lk fhðwt - Lk{úikk hk¾ðe. 3. yksoðÄ{o yux÷u fĀkx Lk fhðwt -Mkhðíkk hk¾ðe. 4. {wĀóíkÄ{o yux÷u ÷ku¼ Lk fhðku. 5. íkĀk Ä{o yux÷u ĀkkĀfkħe EåAkLku hkufðe, 6. Mktþ{Ä{o yux÷u Ākkt[yðúík, Ākkt[ErLýþkuLkwt rLkhtfwþĀkýwt, [kh f»kkþ, °ký Ētz,-yu{ Mk¥khLkku íþkøk fhðku, 7. MkíþÄ{o yux÷u Mkk[w çkku÷ðwt , þki[Ä{o yux÷u þeh þwØ hk¾ðwt íkÚkk ykí{kLk þwØ Ākrhýk{ hk¾ðk, 9. y®f[LkÄ{o yux÷u fkuE Āký ðMíkw WĀkh {{íkk Lk hk¾ðe. 10. çkúñ[þo Ä{o yux÷u rþþð Ākkðwt.

Mk. 3. ¼kðLkk yux÷u þwt? íku fux÷e Au ? yLku fE fE Au ? íku Mk{ððku .

s. 3. ¼kðLkk yux÷u MktMkkħ WĀkhLkku {kun ½xu yLku {kuúk {uððkLke EåAk Úkkþ íkuðe rð[khýk, íku ¼kðLkk 12 Au.

1. yrLkíP ¼kðLkk - þeh, ÄLk, ÄkLP, fwxwtçk ðøkuhu fkb{ fnuðkLkwt LkÚke yLku Lkkþðtik Au yu{ rð[khe íkuLkk WÄkhLkk {{íðLkku íPkøk fhðku.
2. yphý ¼kðLkk - sL{ {hýLkkt Èw:¾kuÚke çk[ðk {kxu Ä{o rMkðkP fkuELkwt þfýwt LkÚke, yuðwt ®[íkððwt íku.
3. MktMkkh ¼kðLkk - yk MktMkkh{kt {kíkk {heLku te ÚkkP Au, te {heLku {kíkk ÚkkP Au, rÄkíkk {heLku Äkw°k ÚkkP Au yLku Äkw°k {heLku rÄkíkk ÚkkP Au, yuðe MMkkhLke ½xLkk rð[khðe íku.
4. yufíð ¼kðLkk - Sð yuf÷ku sLBPku Au yLku yuf÷ku {hý Äkk{u Au, yuf÷ku f{o çkktÄu Au yLku yuf÷ku f{oT ¼kuøkðu, {kxu sL{- {hýÚke fu{ AwxkP? yu «{kýu ®[íkððwt íku.
5. yLPíð ¼kðLkk - ykí{k þeh Úkfe swÈku Au, þeh yrLkíP Au, nwt rLkíP Awt, þeh sz Au, nwt [uíkLk Awt, yu «{kýu ykí{k- h{ýíkk{kt ÄMÚkh hnuðk {kxu ®[íkððwt íku.
6. ypwr[íð ¼kðLkk - yk þeh {ktMk - ÷kune - ÄKY ðøkuhuÚke ½ýwt s yÄkrð°k Au yLku LkøkhLke økxhLke ÄkuXu íku{ktÚke nt{upkt ypwr[ðìkk fhu Au, - yuðwt rð[kheLku þeh WÄkhLke {{íkk Èqh fhðk {kxu ®[íkððwt íku.
7. yk©ð ¼kðLkk - ÈkLk-ÈPkÚke þw¼ f{o çktÄkP Au yLku çkuÄkrÈ f»kkPkuÚke ypw¼ f{o çktÄkP Au, yu{ rð[khe ykí{k {r÷Lk Lk ÚkkP íku {kxu ®[íkððwt íku.
8. Mktðh ¼kðLkk - Mkr{rík, økwró ðøkuhu ÄkkðkÚke f{oT hkufkE òP Au, yu{ ®[íkððwt íku.
9. rLksohk ¼kðLkk - çkhh «fkhLkk íkÄk ðzu f{oLkku Äe{u Äe{u LkkP ÚkkP Au, {kxu íkÄk íkhk f{oLku ¾ÄkkððkLkku rð[kh íku.
10. ÷kufMð¼kð ¼kðLkk - yk søkíLkwt MðYÄk WíÄkr¥k, ÄMÚkrík yLku LkkpLkk Mð¼kððkðwt Au - yu{ rð[kheLku íku{kt òøkúík hnuðwt íku.

11. çkkurÄËw÷o¼ ¼kðLkk - SðkuLku Mk½æe Mkk{økúe {æe þfu Au, Æký Mk{rfík Ækk{ðwt ½ýwt Ëw÷o¼ Au, yuðwt Mk{rfík «kó fhðk {kxu «PíLk fhðku íku.

12. Ä{o ¼kðLkk - yk MktMkkh{kt ©e ðeíkhkøkËuðu fnu÷k Ä{o íkw{s ©e yrhntíkrË ¼økðtíkkuLkku Þkuøk Ækk{ðku {nkËw÷o¼ Au, yuðwt rð[kheLku ©e yrhntíkrË ¼økðtíkkuLke ¼Äõík fhðe íku.

Mk. 4. {i°ke, «{kuË, fkÁÛÞ yLku {kæPMÚk ¼kðLkk yux÷u þwt ?

s. 4. (1){i°ke ¼kðLkk yux÷u MkðoSðkuLke MkkÚku r{°kíkk ¼kððe. (2)«{kuË ¼kðLkk yux÷u økwýe {Lkw»ÞkuLkk økwýku Ëu¾eLku n»ko Ækk{ðku (3) fkÁÛÞ ¼kðLkk yux÷u Ëhuf Ëw:¾e Sðku íkÚkk Ä{oneLk Sðku WÃkh ËÞk hk¾ðe, (4) {kæPMÚk ¼kðLkk yux÷u yçkkLke yÚkkð {qZ «kýeyku WÃkh {æPMÚkÆkýwt hk¾ðwt íku.

Mk. Äk. [krh°k yux÷u þwt ? íku fux÷k Au?

s. 5. [krh°k yux÷u f{oMk{qnLku ¾k÷e fhu yÚkðk f{o Mk{qnLkku Lkkþ fhu íku. [krh°k Ækk{ Au.

Mk. 6. Ækk{ [krh°kLkku yÚko Mk{ððku.

s. 6. 1. Mkk{krÞf [krh°k - su{kt Mk{íkkLkku ÷k¼ ÚkkÞ íkuðk MkkÄwLkk yk[khLkwt «ríkçkkÄkqðofLkwt MkBÞfT Ækk÷Lk. 2. AuËkuÆkMÚkkLkeÞ [krh°k - ÞkuøÞíkk «kó fÞko ÆkAe {nkðúíkkuLkwt ykhkuÆký fhkÞ Au íku. 3. ÆkrhnhkrðþwrØ [krh°k - yZkh (18) {kMk MkwÄe rðrþü íkÄk©[Þko fheLku rðþu»k «fkhu [krh°kLke ykhkÄLkk fhkÞ Au íku, yk [krh°k Lkð ÆkqðoÚkeðÄkhu yLku ËÞÄkqðoÚke ykuAwt ¼ýu÷k MkkÄwykuLku nkuÞ Au. 4. Mkqû{MktÄkhkÞ [krh°k - ÞÞkt Úkkuzk Æký ÷ku¼ f»kkÞLkku W¾Þ nkuÞ Au íku (yk [krh°k ËÞ{k økwýMÚkkLkfu nkuÞ Au.)

5. ÞÚkkíþkík [krh^ok - MkðoÚkk f»kkPLkk WĒPLkku y¼kð nkuþ íkuðwt [krh^ok.

Mk. 7. íkÃk yux÷u þwt? íku fux÷k «fkhLkku Au. yLku fþku fþku Au?

s. 7. íkÃk yux÷u f{oLku íkÃkkððwt íku íku A çkkìk yLku A yçptíkh - yu{ çkkh «fkhLkku Au.

Mk. 8. A «fkhLkk çkkìk íkÃkLkkt Lkk{ ykÃkku yLku íku Mk{òðku.

s. 8. A «fkhLkk çkkìk íkÃk - (1) yLkþLk íkÃk yux÷u [khuþ «fkhLkk yknkhLkku Úkkuzku yÚkðk ½ý ð¾ík MkwÄe íþkøk fhðku íku. (2) QýkuËhe íkÃk yux÷u ¼q¾ nkuþ íku fhíkk ykuAwt ¾kðwt íku. (3) ð]r¥kMktúkuÃk íkÃk yux÷u ¾kðk-rÃkðkLke íkÚkk çkeS [eòuLkku ½xkzku fhðku íku. (4) hMkíþkøk íkÃk yux÷u ËqÄ, Ënet, ½e, ðøkuhu A rðøkEyku{kt yuf yÚkðk yrÄfLkku íþkøk fhðku íku. (5) fkþf÷uþ íkÃk yux÷u ÷ku[, fkWMkøøk ðøkuhu ðzu fkþkLku Ë{ðe íku. (6) Mkt÷eLkikk íkÃk yux÷u ytøkkuÃkktøk Mktfku[e hk¾ðkt íku.

Mk. 9. A «fkhLkk yçptíkh íkÃkLkkt Lkk{ ykÃkku yLku íku Mk{òðku.

s. 9. A «fkhLkku yçptíkh íkÃk - 1) «kþrúík íkÃk yux÷u ÷køkuEk Ëku»kkuLke økwÁ ÃkkMku yk÷ku[ýk ÷uðe íku. 2) rðLkþ íkÃk yux÷u çkkLk, ËþoLk, ðøkuhuLkku rðLkþ fhðku íku, 3) ðiþkðå[íkÃk yux÷u yk[kþorËLke ¼Ãõík fhðe íku. 4) Mðkæþkþ íkÃk yux÷u Ä{oLkwt 1-ðkt[ðwt, 2-ÃkqAðwt, 3-¼ýu÷wt Mkt¼khðwt, 4)yÚkoLkwt ®[íkðLk fhðwt yLku 5- Ä{oLkku WÃkËuþ fhðku, Ä{o Mkk¼ðku, (ðk[Lkk -Ãk]åALkk-ÃkhkðíkoLkk-yLkwÃkuúkk-Ä{ofúkk-yu{ Ãkkt[«fkhu Ä{oLkku yçþkMk fhðku íku.) 5) æþkLk íkÃk yux÷u ykíkoæþkLk yLku hkiyæþkLkLku Akuzelku Ä{oæþkLk yLku þwft÷æþkLk æþkððwt íku, 6) fkþkuíMkøko íkÃk yux÷u f{oLkk úkþ {kxu fkWMkøøk fhðku íku.

Mk. 10. yk[kh yux÷u þwt? íku fux÷k Au? yLku fþk fþk Au?

- s. 10. yk[kh yux÷u MkBpøKT yk[hý, íku Ākkt[Au.
1. ĵkkLkk[kh - ĵkkLk¼ýðwt, ¼ýkððwt, íku{ s ¼ýíkkLku Mknkþ fhðe íku.
 2. ĒpoLkk[kh - ©e rsLkuihĒuðu fnu÷kt ð[Lkku{kt ©Øk hk¾ðe, h¾kððe íku{ s Ā{oÚke ĀkzíkkLkku ĀMÚkh fhðku, yrhtík ykrĒLke ¼Āõík fhðe íku.
 3. [krh°kk[kh - [krh°k Ākκðwt, Āκκððwt, íku{s [krh°kÚke ĀkzíkkLku ĀMÚkh fhðku íku.
 4. íkĀkk[kh - íkĀk fhðku, fhkððku, yLku fhíkkLku Mknkþ fhðe íku.
 - Āk. ðepko[kh - Ā{ofkpo{kt þĀõíkLkku WĀkþkuøk fhðku, fhkððku yLku yLkw{kuĒLkk fhðe íku.

Mk. 11. ÷u~þk yux÷u þwt? íku fux÷e Au? yLku fE fE Au?

- s. 11. ÷u~þk yux÷u SðLkk Ākrhýk{, íkuLkk A «fkhku Au.
- (1) f]»ý÷u~þk, (2) Lke÷÷u~þk, (3) fkĀkkuík÷u~þk,
 - (4) íkuðu÷u~þk, (5) ĀkĒ÷u~þk, (6) þwfT÷÷u~þk.

Mk. 12. Mkkík Āk]ÚðeLkkt Lkk{ ykĀkku yLku íku Lkk{ þkÚke Ākzþkt Au?

- s. 12. 1. híLk«¼k yux÷u su Āk]Úðe{kt híLkku ðĀkhu nkuþ íku Āk]Úðe.
2. þfohk«¼k yux÷u su{kt fktfhk ðĀkhu nkuþ íku Āk]Úðe.
 3. ðk÷wfk«¼k yux÷u su{kt huíke ðĀkhu nkuþ íku Āk]Úðe.
 4. Āktf«¼k yux÷u su{kt fkĒð ðĀkhu nkuþ íku Āk]Úðe.
 5. Āq{«¼k yux÷u su{kt Āq{kzku ðĀkhu nkuþ íku Āk]Úðe.
 6. ík{:«¼k yux÷u su{kt ytĀfkh ½ýku nkuþ íku Āk]Úðe.
 7. ík{Mík{:«¼k yux÷u su{kt yríkþþ ðĀw ytĀfkh nkuþ íku Āk]Úðe.

Mk. 13. Mkkík LkkhfeLkkt Lkk{ ykĀkku yLku íku fE Āk]Úðe MðYĀku Au íku sýkðku.

- s. 13. 1. ½B{k, 2. õtpk, 3. þi÷k, 4. ytsLkk, 5. rhck, 6. {½k, 7. {k½ðíke.
yk Mkkík Lkkhfeyku{ktLke Èhuf Lkkhfe yLkwç{u híLk«¼k ykrË
yuf yuf Æk]Úðe MðYÆku Au.

ÆkkX - 14

**Mk. 1. þkiíke yêkE yux÷u þwt? yLku íku fE fE ? Èuðku þkiíke yêkE{kt
{nkuíMkð fhðk {kxu fpkt fpkt òþ Au?**

- s. 1. þkiíke yêkE yux÷u MkËkfk^æ «¼w¼ÁÕík ykrË ykhkÄLkk {kxuLkk
rËðMkku, þkiíke yêkE çku Au. (1) [i°k {rnLkkLke ykþtrçk÷Lke
yku^æeLke, (2) yMkku {rnLkkLke ykþtrçk÷Lke yku^æeLke, þkiíke
yêkE{kt Èuðku {nkuíMkð fhðk {kxu ©e LktËeih íeÆku òþ Au.

Mk. 2. çkkLk fux÷k Au ? íku fpkt fpkt? MðYÆk Mk{ððku.

- s. 2. çkkLk Ækkt[Au.

1. {ríkçkkLk - Ækkt[ErLýþku yLku {Lk ðzu rðþu»k çkkuÄ Úkkþ
íku.

2. ©]íkçkkLk - økwÁ{nhhksLkk WÆkËupÚke yÚkðk
ÆkwMíkhku íkhk òýe þfkþ íku.

3. yðrÄçkkLk - Ækkt[ErLýþku yLku {LkLke Mknkþ ðøkh YÆke
ÿÔþkuLku rðrpü heíku sýkðu íku.

4. {Lk:ÆkþoðçkkLk- Mkçke Ækt[urLýþ SðkuLkk {LkLkk ¼kð
suLkk íkhk òýe þfkþ íku.

5. fuð÷çkkLk - sðkíLke Mkðo ðMíkwyku «ríkMk{þ suLkk íkhk
MkkûkkíkT òýe yLku Èu¾e þfkþ Au.

**]Mk. 3. íkeÚkOfh Ækh{kí{k Æknu÷kt fux÷kt çkkLk ÷ELku sL{u Au?
yLku ÆkAe çkeòt çkkLk fpkhu «kó Úkkþ Au?**

- s. 3. íkeÚkOfh Ækh{kí{k {ríkçkkLk, ©wíkçkkLk yLku yðrÄçkkLk yu
°ký çkkLk MkkÚku ÷ELku sL{u Au, [kuÚkwt {Lk: ÆkþoðçkkLk
Ëeûkk ÷u fu íkhík s íkuykuLku «kó Úkkþ Au yLku Ækkt[{wt

fuð÷»kkLk ½kíkef{kuoLkku Lkkþ fhðkÚke íkuykuLku «kó Úkkþ Au.

Mk. 4. íkeÚkOfh Ækh{kík þe heíku yku^¾e þfkþ ?

s. 4. (1) Èhuf «kýe Ækkuík ÆkkuíkkLke ¼k»kk{kt íkuykuLkwt ð[Lk Mk{S þfu.

(2) íkuyku Þþkt rð[hu íþkt hkuøk, þkuf yLku WÃkÿðLkku Lkkþ ÚKE òþ Au.

(3) Èuðku yLku ELÿku Æký íkuykuLke ÈupLkk Mkkt¼^¾ðk {kxu ykðu, íku{ s íku ¼økðtíkku nt{upkt yü «ríknkþo Þwõík nkuþ Au.

(4) søkíLke MkhT ðMíkwykuLku íkuyku MkkúkkíkT òýe þfu yLku Èu^¾e þfu.

Mk. 5. íkeÚkOfh, økýÄhku íku{ s Mkk{kLþ fuð÷e fkuý ÚKE þfu ?

s. 5. (1) Mkðo SðkuLkwt ¼÷wt fhðLke ¼kðLkkðk^¾k Sðku íkeÚkOfh Ækh{kík Úkkþ.

(2) ÆkkuíkkLke ykswçkkswLkk fu MðsLkkuLkwt ¼÷wt fhðLke ¼kðLkkðk^¾k Sðku økýÄh ¼økðtíkku Úkkþ.

(3) Võík ÆkkuíkkLkwt ¼÷wt fhðLke ¼kðLkkðk^¾k Sðku fuð^¾kkLk Ækk{e Mkk{kLþ fuð÷e Úkkþ.

Mk. 6. íkeÚkOfh Ækh{kíkLke {kíkkLku 14 Mð;ku ykðu Au, íkuLkkt Lkk{ ykÆkku.

s. 6. 1. nkÚke 2. çk^¾È 3. fuMkhe[®]Mkn 4. ÷û{e 5. Vq÷Lke {k^¾k 6. [tÿ 7. Mkqþo 8. Äò 9. f^¾þ 10. ÆkÈMkhkuðh 11. híLkkfh 12. rð{kLk 13. híLkhkrþ 14. Äq{ú rðLkkLke yÂøLkrþ^¾k

Mk. 7. «¼wLkk sL{ Mk{þu 56 rÈfTfw{krfkyku ykðeLku þwt fhu Au ?

- s. 7. ykX rĕfTfw{krhfkyku f[hku fkZðkLkku yk[kh fhu Au. ykX
 rĕfTfw{krhfkyku MkwøktÄe Äkt[k{]ik s[∞]Lke ð]rü fhu Au.
 ykX rĕfTfw{krhfkyku f[∞]p Äkhý fhu Au.
 ykX rĕfTfw{krhfkyku ĒÄkoý Äkhý fhu Au.
 ykX rĕfTfw{krhfkyku [k{h ð^aíu Au.
 ykX rĕfTfw{krhfkyku Äkt³/₄k Lkkt³/₄u Au.
 ykX rĕfTfw{krhfkyku «¹/₄wLkk nkÚku hk³/₄ze çkktÄu Au.
 [kh rĕfTfw{krhfkyku «¹/₄wLkk ÄkkMku ĒeÄkf ÷ELku Q¹/₄e hnu
 Au.

**Mk. 8. ©e {nkðeh Äkh{kí{kLku fux÷k økýÄh níkk ? íku{Lkkt Lkk{
 ykÄkku.**

- s. 8. ©e {nkðeh Äkh{kí{kLku 11 økýÄhku níkk.
 1. økkiík{Mðk{e (ELý¹/₄qrík) 7. {kiBoÄkw^ok.
 2. yÄøLk¹/₄qrík 8. yftrÄkík.
 3. ðkpw¹/₄qrík. 9. y[÷¹/₄úíkk.
 4. Ôpõík. 10. {uíkkBo.
 5. MkwÄ{ko. 11. «¹/₄kMk.
 6. {trzík.

**Mk. 9. ©e {nkðeh «¹/₄wLkk {wîp MkkÄw-Mkkæðe ©kðf-
 ©krðfkLkkt Lkk{ ykÄkku.**

- s. 9. ©e {nkðeh «¹/₄wLkk {wîp MkkÄw økkiík{Mðk{eS, Mkkæðe
 [tĒLkçkk[∞]k, ©kðf ykLktĒ yLku ©krðfk Mkw÷Mkk níkk.

**Mk. 10. ©e íkeÚkOfh Äkh{kí{kLku fux÷wt çk[∞] nkuP ? íku
 Mk{ððku.**

- s. 10. 12. ÞkuØkLkwt çk[∞] 1 yk³/₄÷k{kt nkuP.
 10 yk³/₄÷kLkwt çk[∞] 1 ½kuzk{kt nkuP.
 12 ½kuzkLkwt çk[∞] 1 Äkkzk{kt nkuP.
 15 ÄkkzkLkwt çk[∞] 1 nkÚke{kt nkuP.

500 nkÚkeLkwt çkᵛ	1 ®Mkn{kt nkuᵑ.
2000 ®MknLkw çkᵛ	1 yúkÃkĚ («kýe){kt nkuᵑ.
10 ÷k¾ yúkÃkĚLkwt çkᵛ	1 çkᵛĚuð{kt nkuᵑ.
2 çkᵛĚuðLkwt çkᵛ	1 ðkMkwĚuð{kt nkuᵑ.
2 ðkMkwĚuðLkwt çkᵛ	1 [çðíkeo{kt nkuᵑ.
10 ÷k¾ [çðíkeoLkwt çkᵛ	1 LkkøkuLÿ{kt nkuᵑ.
1 çkuz LkkøkuLÿLkwt çkᵛ	1 ELÿ nkuᵑ.

yLktík ELÿkuLkwt çkᵛ ©e rsLkuihLke x[÷e yktøkᵛe{kt nkuᵑ Au.

Mk. 11. íkeÚkOfh yux÷u pwt ? íkeÚkOfh fux÷k Úkᵑk ? yLku fux÷k Úkᵑu ?

s. 11. íkeÚkOfh yux÷u MkkÄw-Mkkæðe-©kðf-©krðfk - yu [khLke Mkt½ YÃku MÚkkÃkLkk fhLkkh yLku Ä{oíkeÚkoLku «ðíkkoLkkh. yuðk yLktíkk íkeÚkOfhku Úkkᵑ Au yLku yLktíkk íkeÚkOfhku Úkᵑu.

Mk. 12. ©e rsLkuihĚuðLkk sL{ Mk{ᵑu fuðk [ífkᵑ Úkkᵑ Au?

s. 12. 1. Lkkhfelkk SðkuLku Ãký úký¼h ᵑkíkk ᵑnu Au.
 2. ᵑeíkᵛ ÄkðLk Ěᵑuᵑ rĚᵑkyu ðkᵑ Au.
 3. ELÿ{nhkks yLku rĚfTfw{krhfkykuLkkt ykMkLk [÷kᵑ{kLk Úkkᵑ Au.

Mk. 13. íkeÚkOfh Ãkh{kí{k Ěeúkk Mk{ᵑ Äknu÷kt Ěhhkus fux÷k MkkuLkiᵑkLkwt ĚkLk fhU Au ?

s. 13. íkeÚkOfh Ãkh{kí{k Ěhhkus yuh çkuz, ykX ÷k¾ (1,08,00000) MkkuLkiᵑkLkwt ĚkLk fhU Au.

Mk. 14. ©e {nkðeh «¼wLkk MkkÄw-Mkkæðe-©kðf-©krðfkLke Mktᵑᵑk fux÷e níke ?

s. 14. ©e MkwÄ{køMðk{eS ykrĚ 14000 MkkÄwyku, [tĚLkçkkᵛk ykrĚ 36000 Mkkæðeyku. ykLktĚ ykrĚ 1,59000 ©kðfku, Mkw÷Mkk ykrĚ 3,18000 ©krðfkyku.

Mk. 15. ©e {nkðeh «¼wyu Mkkzkçkkh ð»ko{kt fux÷kt Ākkhýkt fþko ?

s. 15. ©e {nkðeh «¼wyu 349 Ākkhýkt fþko Au.

ĀkkX - 15

Mk. 1. f{o yux÷u þwt? Lku fþkt fþkt Au? yLku íkuLkk W¥kh¼uĒ fux÷k Au?

s. 1. r{Úþkíð-¾kuxe Mk{s ykrĒ nuíkwykuÚke Sð ðzu su fhkþ íku f{o, íku çkkLkkðhýeþ ððkuhu {q¼uĒu ykX «fkhu Au.

1. çkkLkkðhýeþ f{o - íkuLkk W¥kh¼uĒ	5
2. ĒþoLkkðhýeþ f{o - íkuLkk W¥kh¼uĒ	9
3. ðuĒLkeþ f{o - íkuLkk W¥kh¼uĒ	2
4. {kunLkeþ f{o - íkuLkk W¥kh¼uĒ	28
5. ykþwf{o - íkuLkk W¥kh¼uĒ	4
6. Lkk{f{o - íkuLkk W¥kh¼uĒ	93 fu 103
7. økku°kf{o - íkuLkk W¥kh¼uĒ	2
8. ytíkhkþ f{o - íkuLkk W¥kh¼uĒ	5

y{ ykXuþ f{kuoLkk fw÷ W¥kh¼uĒ 148 yÚkðk 158 Au.

Mk. 2. ½kíkef{o yux÷u þwt ? íku fux÷kt Au ? fþkt fþkt Au ? íkÚkk íkuLkku Lkkþ ÚkðkÚke þwt «kó Úkkþ Au ?

s. 2. ½kíkef{o yux÷u ykí{kLkk çkkLkrĒ økwýkuLku ykðhLkkhkt (ZktfLkkhkt) f{kuo. íku [kh Au (1) çkkLkkðhýeþ (2) ĒþoLkkðhýeþ (3) {kunLkeþ (4) ytíkhkþ.

(1) çkkLkkðhýeþ Lkku Lkkþ ÚkðkÚke yLktíkçkkLk økwý.

(2) ĒþoLkkðhýeþLkku Lkkþ ÚkðkÚke yLktíkĒþoLk økwý.

(3) {kunLkeþLkku Lkkþ ÚkðkÚke úkkþf MkþþfTíð yLku þÚkkĳþkík [krh°k økwý.

(4) yíkthkþLkku Lkkþ ÚkðkÚke yLktík ĒkLk ykrĒ økwý «kó Úkkþ Au.

Mk. 3. y½kíkef{ó yux÷u þwt ?

s. 3. y½kíkef{ó yux÷u þhehLku Mkw¾-Ëw:¾ ykÃkLkkhk f{ó.

Mk. 4. ¿kkLkkðhýeþ f{ó þkÚke çktÃkþ Au ? yLku íkuLkkt fuðkt {kXkt Vª ¼kuøkdðkt Ãkzu Au?

s. 4. ¿kkLk fu ¿kkLkeLke ®LkËk, yð¿kk-ykþkíkLkk ðøkuhu fhðkÚke ¿kkLkkðhýeþ f{ó çktÃkþ Au íkuÚke Ãkh¼ð{kt çkwrØ, y-÷ {ªu Lkrn : þkËþÃõík hnu Lkrn, þhehu ¾kuz Ãkk{u, þþkt ðþ íþkt yÃk{kLk Ãkk{u, yk¾ku rËðMk {sqhe fhu Ãký ÃkuxÃkqhíkwt ¾kðkLkwt Ãkk{u, þþkt þþkt íþkt yÃk{kLk Ãkk{u, yk¾ku rËðMk {sqhe fhu Ãký Ãkux Ãkqhíkwt ¾kðkLkwt Ãkk{u Lk®n.

Mk. 5. ËþoLkkðhýeþ f{ó þkÚke çktÃkþ Au? yLku íkuLkkt fuðkt Vª ¼kuøkdðkt Ãkzu ?

s. 5. su Sð Mkþþøkt ËþoLk ðkªkSðkuLke ®LkËk fhu - ¿kkLkeLke MkkÚku rðíktzkðkË ðøkuhu fhu, íku Sð ËþoLkkðhýeþ f{ó çkktÄu íkuÚke Ãkh¼ð{kt [úkw ðøkuhu ErLýþku Ãkk{u Lk®n, híkktÄªk Úkkþ : {kuíkeþk, Vw÷w, f{ªku ðøkuhu ykt¾Lkk hkuøkku Úkkþ.

Mk. 6. {kunLkeþ f{ó fkuý çkktÄu Au ? yLku íkuLkkt fuðkt Vª ¼kuøkdðk Ãkzu ?

s. 6. ÇkuÄ fhu, ðih hk¾u yLku E»kko ðøkuhu fhu, íku {kunLkeþ f{ó çkktÄu. Ãkh¼ð{kt MkÃko, ðªAe, Íuh òLkðhkuLkku yðíkkh Ãkk{eLku {nk Ëw:¾e Úkkþ. Mk{rfík, [krh°k ðøkuhu ykíkLkk økwýku Ãkk{e þfu Lkrn.

Mk. 7. ytíkhkþ f{ó fkuý çkktÄu ? yLku íkuLkkt fuðkt Vª ¼kuøkdðk Ãkzu ?

s. 7. su fkuE ÄLk,yðk, Ãkkýe fu ð† ðøkuhuLkwt ËkLk ðøkuhu fhðk Ëu Lkrn yLku ËkLk ðøkuhu fhíkk Lku rðæLk fhu, íku ytíkhkþ f{ó çkktÄu íkuÚke Ãkh¼ð{kt ½ýe {nuLkík fhðk Aíkkt Ãký Ëw:¾e hnu.

Mk. 8. ykpw»PLkk fux÷k «fkhku Au ? íku fpk fpk Au? yLku íkuLkku yÚko Mk{òðku.

s. 8. ykpw»PLkk çku «fkh Au. (1) MkkuÃkç{ -½ýwt ykpw»P Aíkk WÃkç{ ÷køkðkÚke ykpw»P s÷Ëe ¼kuøkðkE òp íku. (2) rLkYÃkç{ - WÃkç{ku ÷køkðk Aíkk {}ípw Lk Ãkk{íkk ykpw»P Ãkqýo Úkkp ípkhu {}ípw Ãkk{u.

Mk. 9. ykpw»P fux÷k «fkhu ½xu Au ? íku sýkðku.

s. 9. ykpw»P Mkkík «fkhu ½xu Au. (1) hkøk, MLkun yLku ¼PLkk yíptík rð[khkuÚke. (2) íkhðkh ðøkuhu þtkuÚke íkÚkk {tºk íktºkLkk þkuøkÚke. (3) ½ýk yknkhÚke (4) þqºkrËLke ðuËLkkÚke (5) ¾kzk ðøkuhu{kt ÃkzðkÚke (6) MkÃkkorËLkk MÃkpoÚke. (7) ÃkkuíkkLkk íkMkkuaATðkMk ðÄe-½xe sðkÚke fu hkufkE sðkÚke.

Mk. 10. ykí{kLkk fux÷k ¼uËku Au ? íku fpk fpk? íku Mk{òðku.

s. 10. ykí{kLkk ºký ¼uËku Au (1) çkrnhkík - ßpkhu {qZ ýrðkºku nkuþ ípkhu (2) ytíkhkík - ßpkhu ík¥ðýrðkºku nkuþ ípkhu (3) Ãkh{kík - ßpkhu Ãkqýo çkkLk-«fkpðkºku nkuþ ípkhu.

Mk. 11. Ëuðíkk Ãký su ðMíkwyku [knu Au íkuðe ðMíkwyku fE ?

s. 11. (1) {Lkw»P¼ð (2) ykpoËup{kt sL{ (3) Ä{o.

Mk. 12. Mð¼kð fuX÷e òikLkk nkuþ A.? íku fpk fpk Au ? yLku íkuLkku yÚko Mk{òðku.

s. 12. Mð¼kð ºký òikLkk nkuþ Au. (1) Mk¥ðøkwýe - sÕkËe WÃkËup økúný fhu íku. (2) hòuøkwýe - fXkuh Mð¼kððkºku (3) ík{kuøkwýe-ðkíkðkík{kt Wøkú çkLku íku.

ÃkkX - 16

Mk. 1. MkBpftíðLkkt {wíp ÷úkýku fpkt fpkt ?

s. 1. 1. þ{, 2. Mktðuøk, 3. rLkðuoË, 4. yLkwftÃkk, 5. ykÂMíkfík .
(1) þ{ - f»kkPLke þkÁLík.

(2) Mktðuøk - {kuûkMkw¾Lke EåAk (íku rMkðkþ fkuE Ãký Mkw¾Lke EåAk Lk nkuþ)

(3) rLkðuoË - MktMkkh WÃkh rðhfíkk¾kð.

(4) yLkwftÃkk - Ëþk¾kð.

(5) ykÂMíkfíkk - ©e rsLkuih ¼økðkLkLkkt ð[Lkku WÃkh ©Øk.

Mk. 2. Ãkkt[«fkhLkk MkBþfTíðLkkt Lkk{ ykÃkku.

s. 2. (1) yiÃkþr{f MkBþfTíð. (2) úkkþþf MkBþfTíð.

(3) úkkþkuÃkþþf MkBþfTíð. (4) ðuËf MkBþfTíð.

(5) MkkMðkËLk MkBþfTíð...

Mk. 3. Ãkkt[«fkhLkk r{ÚþkíðLkkt Lkk{ ykÃkku yLku íkuLkku yÚko Mk{ððku.

s. 3. (1) yr¼økúrnþf r{Úþkíð - Ãkkuíku økúný fhu÷ (Mðefkhu÷) fwÄ{oLku Akuzðku Lkrn.

(2) yLkr¼økúrnþf r{Úþkíð - Mkðo Ä{kuoLku yufMkh¾k {kLkðk.

(3) ykr¼rLkðurþþf r{Úþkíð - ¾kuxwt ðýðk Aíkk íkuLku Akuzðwt Lkrn.

(4) Mkkþþþþf r{Úþkíð - ©e ðeíkhkøkËuðLkk ð[Lk{kt þtfk hk¾ðe.

(5) yLkk¼kurøkf r{Úþkíð - yòýÃkýu Mkk[wt - ¾kuxwt ftE Mk{sðwt Lkrn.

Mk. 4. æþkLk yux÷u þwt? íku fux÷kt Au yLku fþkt fþkt Au?

s. 4. æþkLk yux÷u yufkøkúíkkÃkqðof rð[kh. íku [kh Au. (1) ykííkoæþkLk (2) hkiyæþkLk (3) Ä{o æþkLk (4) þwfT÷æþkLk.

Mk. 5. [kh æþkLkLkku yÚko Mk{ððku.

s. Åk. (1) ykííkoæþkLk - ËwrLkþkËkheLkk Mkw¾ {kxu ®[íðLk fhðe Lku{ s Ëw:¾eLke çk±íkhk fhðe. (2) hkiyæþkLk - ®nMkk, sqX, [kuhe ðøkuhu ¾hkçk rð[khku fhðk. (3) Ä{oæþkLk - ykí{fÖþký {kxu rð[khku fhðk íku{ s sL{-{hýÚke Aqxðk «PíLk fhðku. (4) þwfT÷æþkLk - fuð÷çkkLk «kó Úkíkk Åknu÷kLkwt

æpklk yLku fuð÷e ¼økðkLkLke Þkuøk rLkhkuÄ yðMÚkkLke
rçÞk.

Mk. 6. «ýk{ yux÷u þwt ? íkuLkk fux÷k «fkhku Au. ?

s. 6. «ýk{ yux÷u ðtËLk fhðwt íku. (1) çku nkÚk òuzðk íku ytsr÷ «ýk{.
(2) çku nkÚk òuzelku yÄwo ytøk Lk{kððkwt íku yÄkoðLkík
«ýk{. (3) çku Z^a[ý, çku nkÚk yLku {kÚkwt - yu{ Äkkt[ytøkku
¼qr{Lku MÄkþuo íku heíku Lk{Mfkh fhðk íku Äkt[ktøk «ýk{
fnuðkÞ.

Mk. 7. yðMÚkk^okflkkt Lkk{ ykÄkku. yLku íku Mk{ððku.

s. 7. (1) ®ÄkzMÚk yðMÚkk-fuð÷çkkLk ÄkkBÞk Äknu÷ktLke
yðMÚkk, AÈMÚk yðMÚkk - (sL{, hkßÞ yLku Èeùkk ð¾íku
ELýkrÈ Èuðku «¼wLku sððzu yr¼»kuf fheLku [tËLk ðøkuhu
MkwøktÄe yÔÞkuÚke Äkqsu Au íku.)

(2) ÄkÈMÚk yðMÚkk - fuð÷çkkLk ÄkkBÞk ÄkAeLke yðMÚkk
(fuð÷e yðMÚkk) (yÞkuf ð]úk, MkwhÄkw»Äkð]rü, [k{h, A^ok
ðøkuhu ykX «kríkknÞkuo «¼wLke MkkÚku hnu Au íku
ðøkuhu) íku òuELku ykÄkýu «¼wLke ÄkÈMÚk yðMÚkk
¼kððe.

(3) YÄkkíkeík yðMÚkk - rMkrØMÚk yðMÚkk (rMkØkðMÚkk,
ÄkÈkMkLk, fkWMkøøk yLku æpklk ðzu «¼wLke YÄkkíkeík
yðMÚkk rð[khe ykÄkýu «¼wLke YÄkkíkeík yðMÚkk ¼kððe.

Mk. 8. «rýÄkLk - r^okf yux÷u þwt ?

s. 8. (1) òðtrík [uEy^k# - ^oký ¼wðLk{k^t rsLk[iíÞkuLku ðtËLk fhðk YÄk
[iíÞðtËLk.

(2) òðtík furðMkknq - ¼hík, yihkðík yLku {nkrðÈun{k^t hnu÷k
MkkÄw-^twrLk^hkòuLku ðtËLk fhðk YÄk økwYðtËLk.

(3) sÞ ðeÞhkÞ-ðeíkhkøk Äkh{kí{kLku rðLktrík fhðk YÄk
«kÚkoLkk Mkq^ok.

WÃkhLkkt °kýuþ {Lk-ð[Lk-fkþkLke yufkøkúíkkÃkqðof fhðkt íku «rýÃkLkr°kf fnuðkþ.

Mk. 9. økwÃðtËLk fux÷k «fkhu Úkkþ Au. yLku fE heíku Úkkþ Au?

s. 9. økwÃðtËLk °ký «fkhu Úkkþ Au. (1) rTèkðtËLk - çku nkÚk òuze, {Míkf Lk{kðeLku “{íÚkuý ðtËkr{” fnuðwt íku (2) Úkku¼ðtËLk - çku ¾{kMk{ý{ ËE EåAfh -yç¼wrxTXyku çkku÷e ðtËLk fhðwt íku. (3) íkËþkðíiko ðtËLk - ðktËýkt ËuðkÃkqðof ðtËLk Úkkþ íku.

Mk. 10. yríkrÚkMktrð¼køk yux÷u þwt?

s. 10. [kirðnh WÃkðkMkÃkqðof hkík-rËðMkLkku Ãkki»kÄ fhe; Ãkkhýu yufkMkýwt fhe, {wrLk {nkhksLku, ðnkuhkðe, sux÷e [es {wrLkhks ðnkuhu íkux÷e [es ðkÃkhðe íku.

Mk. 11. A’he Ãkk¼íku Mkt½ yux÷u þwt ? íkÚkk Mkk[ððk Lkk nkuþ íku. A’heLkkt Lkk{ ykÃkku.

s. 11. su Mkt½{kt Ãkq. økwÃ{nkhksLke rLk©kyu - 1. hkus yufkMkýwt, 2. Ëuð - økwÃ Ä{oLke ¼Ãðík, 3. - MktÚkkhu Mkqðwt, 4. Mkr[¥k ðMíkWLkku íþkøk, 5. Ãkøku [k÷ðwt, 6. rþþ¼ [k¼ðwt, yk A’he Ãkk¼íku Mkt½ fnuðkþ. (1) yufknkhe (2)¼qr{MktÚkkhe (3) Mk{rfíkÃkhe (4) ÃkkË[khe (5) çkúñ[khe (6) Mkr[¥k Ãkrhnkhe. (yk A’heLkk Lkk{ Au.)

Mk. 12. Sð °ký fhý fhu Au, íkuLkk Lkk{ ykÃkku yLku íkuLkku yÚko Mk{ððku.

s. 12. 1. þÚkk«ð]r¥kfhý - ykþw»þ rðLkk Mkkíku f{oLke ÂMÚkríkLku yuf fkuzkfkuze MkkøkhuÃk{Úke Ãký ykuAe fhe Lkkt¾u yuðku rðþwØ yæþkðMkkþ. 2. yÃkqðofhý - fkuE ð¾ík Lkrn «kó Úkþu÷ku yuðku Mk{rfíkLke «kró Ãkqðuolkku yæþðMkkþu suLkkÚke hkøk-íu»kLke økútrÚk ¼uËkE MkþþfTíðLke þkuøþíkk «kó Úkkþ Au.

3. yrLkð]r¥kfhý - {kuûkYÃke ð]ûkLkk çkes Mk{kLk MkBpfTíðLku ÃkkBpk ðøkh ÃkkAwt Lk ðu íkuðwt fhý. yk °ký fhý ¼ÔP Sðku s fhe þfu Au.

Mk. 13. ¼ðe, y¼ðe yLku òrík¼ðe yux÷u fux÷k «fkhLkk Au ? yLku fþk fþk ?

s. 13. MktMkhhk{kt ¼ðe ykrË Sðku °ký «fkhLkk Au: (1) ¼ðe, (2)y¼ðe (3) òrík¼ðe.

(1) ¼ðe yux÷u f{o ¾ÃkkðeLku {kuûku sLkhh Sðku. (2) y¼ðe yux÷u fkuË Ãký fkðu {ku»ku Lkrn sLkhh Sðku (3) òrík¼ðe yux÷u {kuûk {uððkLke Þkuøþíkkðkðk Ãký Mkk{økúe Lkrn {ððkÚke {kuûku sE þfu Lkrn íkuðk Sðku.

Mk. 14. òríkM{hý ¿kkLk yux÷u þwt? íku fux÷k ¼ð MkwÄeLkwt Úkkþ ?

s. 14. ÃkkA÷k ¼ð{kt yLkw¼ðu÷e ðMíkwlkwt, íkuðwt fktE Ëu¾eLku fu Mkk¼eLku M{hý Úkkþ yLku òýe þfkþ íku. íku ¿kkLkÚke ðÄkhu{kt ðÄkhu Mktþkíkk ¼ðLkwt ¿kkLk Úkkþ Au.

Mk. 15. hkøk yLku îu»k yux÷u þwt ? íkuLkku yÚko Mk{ððku.

s. 15. hkøk yLku îu»k yu ykí{kLk ¼þtfh þ°kw Au. yLku ykí{kLku MktMkhh{kt sL{-{hý fhðLkhh Au. hkøk yux÷u {Lkøk{íke ðMíkwlk WÄkh {kun hk¾ðku yLku îu»k yux÷u yýøk{íkeðíkwo WÄkh ¾hkçk rð[kh fhðk. (y«erík hk¾ðe)

Mk. 16. ykí¿ - fÕþký yux÷u þwt ?

s. 16. ykí{Lku sL{- {hý fhðkt Lk Ãkzu íkuðe ykí{kLke ÂMÚkrík «kó fhðe, íku ykí{-fÕþký Au.

Mk. 17. {kuûk yux÷u þwt ? {kuûk{kt þwt Lk nkuþ ?

s. 17. {kuûk yux÷u Þpkt sL{-{hý fhðkt Lk Ãkzu yuðwt W¥k{ MÚkkLk. ípkt fkuË òíkLkwt Ëw:¾ fu hkuøk Lk nkuþ, Mkw¾ Ãký fËe ðþ Lkrn yuðwt nkuþ yLku ÞpktÚke VheÚke MktMkhh{kt ykððwt Lk Ãkzu.

ĀkkX - 17

Mk. 1. Ākkt[ĒkLkLkkt Lkk{ ykĀkku yLku íkuLkku yÚko Mk{òðku.

- s. 1. (1) y¼pĒkLk - SðLku {hýÚke çk[kððku.
(2) MkwĀkk°kĒkLk - MkkÄw-MkkæðeS {nkhksLku yknkh-
Ākkýe ðøkuhu ðnkuhkððkt
(3) yLkwftĀkkĒkLk - økheçk, ÷q÷k-Ākktøkªk íku{ s yktĀªkLku
¾kðk-ĀkeðkLkwt íku{s fĀkzkt, ĀkiMkk ðøkuhu ykĀkðwt íku.
(4) feŠíkĒkLk - pþLke ¾kíkikh ykĀkðwt íku.
(5) Wr[íĒkLk - sÝhe «Mktøku Ôpðnkh Mkk[ððk ykĀkðwt íku.

Mk. 2. ĒkLkLku þku¼kðLkkhkt Ākkt[¼q»kýkuLkkt Lkk{ ykĀkku.

- s. 2. (1) ykĀkíkkt ykLktĒLkkt yktMkw ykðu (2) hku{kt[¾zk Úkkþ (3)
çknw{kLk ĀkuĒk Úkkþ. (4) r«þ ð[Lk çkku÷u (5) ykíþk ĀkAe
yLkw{kLk fhu.

Mk. 3. ĒkLkLku Ēqr»kík fhLkkhkt Ākkt[fkhýku fþkt ?

- s. 3. (1) yLkkĒhÚke ykĀkðwt, (2) ½ýe ðkh ÷økkzeLku ykĀkðwt
(3)ðktfwt {kuZwt hk¾eLku ykĀkðwt (4) yr«þ ð[Lk
Mkt¼ªkðeLku ykĀkðwt (5)ĒkLk ykĀþk ĀkAe ¾uĒ fhðku.

**Mk. 4. ríkrÚkykuLkk «fkh sýkðku íku{ s fE fE ríkrÚk þuLke ykhkĀLkk
{kxu Au? íku sýkðku.**

- s. 4. (1) çku çkes ĒpøLkríkrÚk fnuðkþ Au yLku íku
MkþþøktĒpøLkLke ykhkĀLkk {kxu Au. (2) çku Ākkt[{ yLku çku
yrøþkhMk. yk [kh ĀkðoríkrÚkyku ¿kkríkrÚkyku Au íku [kiĒ
Ākqðo MkwĀeLkk ¿kkLkLke ykhkĀLkk {kxu Au. (3) çku ykX{,
çku [kiĒþ, ĀkqŠý{k yLku y{kMk, yk A ĀkðoríkrÚkyku
[krh°kríkrÚk fnuðkþ Au yLku íku [krh°kLk ykhkĀLk {kxu Au.

Mk. 5. ðihkøþ fuX÷e ðíkLk Au? íkuLkkt Lkk{ ykĀkku .

- s. 5. ðihkøþ °ký «fkhLk Au. (1) Ēw:¾økŠ¼ík ðihkøþ - te, Ākw°k,
r{°k ĀkLþkrĒ Mkw¾Lku ykĀkLkkh Eü ðMíkwyku þþkhu «kó
ÚkELku Lkþ Ākk{u, íþkhu {Lk{kt Ēw:¾ WíĀkÒk ÚkðkÚke íku

rLkr{¥ku Mkf÷ MktMkhh WĀkh Wīuøk Úkkp íku.
 (2){kunøkŠ¼ík ðihkøp - MðkøkkorĒ Mkw¾Lke ykptMkkÚke
 su ðihkøp «økxu íku, yk ðihkøp y¿kkLksrLkík nkuP Au.fkhý fu
 yk ðihkøpðkᵛk SðkSðkrĒ ík¥ðkuLkk MðYĀkLku rðĀkheíkYĀku
 økúný fhu Au. (3) ¿kkLkøkŠ¼ík ðihkøp - MktMkhh yMkhh Au,
 pheh Lkkpðtík Au, yuðe çkwrØÚke su ðihkøp Úkkp íku.

Mk. 6. {kLkð Þkuøp Ä{oLkk Lkk{ ykĀkku

s. 6. {kLkð Þkuøp Ä{o (1) ĒkLk (2) pe÷ (3) íkĀk (4) ¼kð Au.

Mk. 7. [kh f»kkÞku þuLkku þuLkku Lkkp fhu Au?

- s. 7. (1) çkuĀf»kkp - «kríkLkku Lkkp fhu Au.
- (2) {kLkf»kkp - rðLkÞøkwýLkku Lkkp fhu Au.
- (3) {kÞkf»kkp - MkhᵛíkkLkku Lkkp fhu Au.
- (4) ÷ku¼f»kkp - Mkðo ðMíkwykuLkku Lkkp fhu Au.

Mk. 8. [kh «fkhLkk rsLk fÞk fÞk? íku Mk{òðku.

s. 8. (1) Lkk{rsLk - ©e rsLkuih ¼økðkLkLkwt Lkk{, (2)
 MÚkkĀkLkkrslk - ©e rsLkuih ¼ðøkðkLkLke «rík{k. (3) yÔÞrsLk
 - suyku íkeÚkOfh ÚkðkLkk Au yøkh ÚkE økÞk Au íku Sðku (4)
 ¼kðrsLk - suyku íkeÚkOfhĀkýu rð[khíkk nkuP íku.

Mk. 9. þhý ÷uðk Þkuøp fkuý fkuQ Au ? íku sýkðku .

s. 9. þhý ÷uðk Þkuøp [kh Au. (1) yrhntík (2) rMkØ (3) MkkĀw (4)
 Ä{o.

Mk. 10. [kh «fkhLkk yknkh fÞk fÞk ? íku Mk{òðku.

- s. 10. (1) ypLk. (2)ĀkkLk (3) ¾krĒ{ (4)MðkrĒ{ .
- (1)ypLk yux÷u hktĀu÷e ðMíkwyku (Ēkᵛ-¼kík-hkux÷e-Þkf-
 {eXkE) ðøkuhu
- (2) ĀkkLk yux÷u Ākeðk Þkuøp ðMíkwyku (Ākkýe ðøkuhu)
- (3) ¾krĒ{ yux÷u þufu÷e ðMíkwyku ([ýk, {hk) Vᵛ ðøkuhu.
- (4) MðkrĒ{ yux÷u {w¾ðkMk (MkqX-øktXkuzk-íks-÷ðªøk-
 ĀkýkLke Ēkᵛ ðrhÞkᵛe-ĀkkLk) ðøkuhu.

Mk. 11. Mkk{k {kýMkLku fuðe heríkyu ðþ fhkþ ?

s. 11. {kýMkLku ðþ fhðk {kxuLke [kh heík Au. (1) r«Þ ð[Lk çkku÷ðwt (2)rðLkþ fhðku. (3)ËeLk sLkkuLku ËkLk fhðwt (4) økwýe sLkkuLkk økwýku økúný fhðk yLku íkuykuLke «ptMkk fhðe.

Mk. 12. [tzk^α fux÷k «fkhLkk Au ? íku fþk fþk Au íkuLkku yÚko Mk{ððku.

s. 12. [tzk^α [kh «fkhLkk Au. (1) srík[tzk^α - [tzk^αLke ðrík{kt sL{u÷ku. (2) f{o [tzk^α - [tzk^αLke su{ rLkËoþ f{o fhu íku. (3) ÇkuÄ [tzk^α - ykðup{kt Lk fhðkLkkt fþkuo fhu íku. (4) ®LkËf[tzk^α - Äkkhfk yðýoðkË çkku÷eLku ®LkËk fhu íku.

ÄkkX - 18

Mk. 1. Ëuðíkkkyku {Lkw»þ÷kuf{kt fþkt fþkt fkhýkuMkh ykðu Au ?

s. 1. ËuðíkkkykuLku {Lkw»þ÷kuf{kt ykððkLkkt [kh fkhýku Au. (1) ©e íkeÚkOfhËuðLkk Äkkt[uþ fÖþkýf «Mktøku (2) ÄkkuíkkLkk WÄkfkhe yk[kþo-WÄkkæþkþLku ðtËLk yÚkuo. (3) íkÄkMðeLkku {rn{k Ëþkoððk {kxu (4)MðsLkkrËLkk MLkunÚke ykf»kkoELku.

Mk. 2. Ëuðíkkkyku þkÚke yku^¾kþ Au ?

s. 2. (1) su ykt^¾Lkwt {xfwt {khu Lk[®]n (2) su{Lkk ËunLkku ÄkzAkþku Äkzu Lkrn. (3) su{Lke Vq÷Lke {k^αk fh{kþ Lkrn. (4) su s{eLkÚke [kh yktø^α Ý[k hnu íku Ëuþ.

Mk. 3. Ëuðíkkkyku Äkkt[rËÖþku fhu Au íku fþkt fþkt?

s. 3. (1) Mkwðýoð]rü, (2)fwMkw{ð]rü (3) MkwøktÄe ðkMkûkuÄk (4)ËuðËwtËwr^¼ (5)ynkuËkLkt ... ynkuËkLkt.. yuðe ½ku»kýk.

Mk. 4. Äkkt[«fkhLke rçþk fE fE? íku Mk{ððku.

s. 4. (1) rð»krçþk - yk÷kuf{kt Mkw^¾ {u^αððkLke EåAkÚke sU rçþk fhðk{kt ykðu íku. (2) økh÷rçþk - Äkh^¼ðLkk Mkw^¾ {kxu su rçþk fhðk{kt ykðu íku.

(3) yLkw»XkLkrçPk - WÃkPkuøkpqLP Úkíke rçPk.

(4) íkËTnuíkwrçPk - þwØrçPkLkk hkøkÃkqðof fhkíke ypwØ rçPk.

(5) y{]íkrçPk - Wå[fkurxLkk ¼kðÃkqðof fhkíke MktÃkqýo þwØrçPk.

Mk. 5. {Lkw»PsL{kt Mkw¾ ykrËLkku Lkkþ fhLkKh A ðMíkwyku fE fE Au?

s. 5. (1) yk²Mk - Mkw¾Lkku Lkkþ fhu. (2) fwMktÃk - ÷û{eLkku Lkkþ fhu (3) ÷zkE- òLk-{k÷Lkku Lkkþ fhu (4) r{íkknkh -hkuøLkku Lkkþ fhu. (5)Mkh²íkk -þ°kwLkku Lkkþ fhu. (6)íkÃk - ÃkkÃkLkku Lkkþ fhu.

Mk. 6. {Lkw»Þøkrík{ktÚke ykðu÷Lkkt ÷ûkýku sýkðku.

s. 6. (1) Mkki¼køke nkuþ. (2) {eXk ð[Lkðk²ku nkuþ. (3) Ëkíkkh nkuþ. (4)Mkh² nkuþ (5) [íkwh nkuþ (6) [íkwhLke MkkÚku «eríkðk²ku nkuþ.

Mk. 7. Lkhføkrík{ktÚke ykðu÷Lkkt ÷ûkýku sýkðku.

s. 7 (1) Ëw¼koøke nkuþ. (2) fT÷upe nkuþ. (3) hkuøke nkuþ. (4) yíPtík ¼þðk²ku nkuþ. (5) yíPtík ykht¼e nkuþ. (6) çkuÄe nkuþ.

Mk. 8. ríkPO[økrík{ktÚke ykðu÷kLkkt ÷ûkýku sýkðku.

s. 8. (1) ÷ku¼e nkuþ. (4) yríkûkwÄkðk²ku nkuþ.
(2) fÃkxe nkuþ. (5) {q¾o nkuþ.
(3) sqêku nkuþ. (6) {q¾oLke òuzu «erík fhLkKhku nkuþ.

Mk. 9. Ëuðøkrík{ktÚke ykðu÷Lkkt ÷ûkýku sýkðku.

s. 9. (1) MkíþðkËe, ËZÄ{eo nkuþ, (2) ËuðøkwÁLkku ¼õík nkuþ. (3) ÄLkðkLk nkuþ (4)YÃkðkLk nkuþ. (5) Ãktrzík nkuþ.

Mk. 10. ÷u~Pk fux÷e ? íku fE fE Au? íkuLkkt V² sýkðku.

s. 10. (1) f]»ý - f]»ý÷u~Pkðk²k {kýMkku{kt çkku÷ðk{kt fXkuhíkk, ËPkneLkíkk yLku Mð¼kð{kt ffopíkk nkuþ Au.

(2) Lke÷ - Lke÷÷u~Pkðkᵛk {kýMkku Èt¼ fhðk{kt [k÷kfe yLku ÷kt[¾kðk{kt nkUrpPkhe nkuP Au.

(3) fkÃkkuík - fkÃkkuík÷u~Pkðkᵛk {kýMkku ÃkhhfkLke ®LkÈk fhLkhh íku{s ÃkkuíkkLke çkzkᵛ fhLkhh nkuP Au.

(4) íkuòu -íkuòu÷u~Pkðkᵛk {kýMkku{kt Ä{o{kt ÈPk, Mkhᵛíkk, ÈkLk ðøkuhu ¼kðLkk nkuP Au.

(5) ÃkÈ - ÃkÈ÷u~Pkðkᵛk {kýMkku{kt Ä{o{kt Mktfx Mk{pu Ãký ÄiPo, «¼wÃkqò{kt Ár[, ðúík Äkhý fhðk{kt ykLktÈ yLku ÃkhhfkLkwt ¼÷wt fhðkLke ¼kðLkk nkuP Au.

(6) þwfT÷ - þwfT÷÷u~Pkðkᵛk {kýMkku{kt íkeðú Ä{oçkwrØ yLku Ãkh{kí{kÈpkLke Mkt«kró nkuP Au.

f]»ý÷u~PkLkwt Vᵛ LkhhfeÃkýwt, Lke÷÷u~PkLkwt Vᵛ MÚkkðhÃkýwt, fkÃkkuík÷u~PkLkwt Vᵛ ríkPO[Ãkýwt, íkusku ÷u~PkLkwt Vᵛ {Lkw»PÃkýwt, ÃkÈ÷u~PkLkwt Vᵛ ÈuðÃkýwt yLku þwfT÷÷u~PkLkwt Vᵛ {kuûk«kró nkuP Au.

Mk. 11. A ykhk fpk fpk ? íkuLkkt Lkk{ ykÃkku, íku fux÷k ð»ko «{kýLkk Au ? íku sýkðku.

s. 11. (1) yðMkŠÃkýefkᵛ{kt Mkw»k{kMkw»k{k - Ãknu÷ku ykhku 4 fkuzkfkuzze MkkøkhkuÃk{Lkku.

(2) Mkw»k{k - çkeòu ykhku 3 fkuzkfkuzze MkkøkhkuÃk{Lkku

(3) Mkw»k{kÈw»k{k - °keòu ykhku h fkuzkfkuzze MkkøkhkuÃk{Lkku

(4) Èw»k{kMkw»k{k - [kuÚkku ykhku 1 fkuzkfkuzze MkkøkhkuÃk{ {kt 42 nòh ð»ko ykuAkLkku.

(5) Èw»k{k - Ãkkt{[ku ykhku 21 nòh ð»koLkku.

(6) Èw»k{kÈw»k{k - Aèku ykhku 21 nòh ð»koLkku.

y{k Ayu ykhk fw÷ 10 fkuzkfkuzze MkkøkhkuÃk{Lkk nkuP Au. 10 fkuzkfkuzze MkkøkhkuÃk{Lke yuf WíMkŠÃkýe, yLku 10

fkuzkfkuzze MkkøkhkuÅk{Lke yuf yðMkŠÅkýe, íku çkÒku
{æLku 20 fkuzkfkuzze MkkøkhkuÅk{Lkwt yuf fk÷[ç Úkkþ Au.

Mk. 12. Lkþ yux÷u þwt? íkuLkk «fkh fux÷k ?

s. 12. fkuE Åký rð»kþLkwt MkkÅku»k rLkÅÅký fhLkkhku rð[kh íku
Lkþ fnuðkþ, íkuLkk Mkkík «fkh Au. íku ç{Mkh yk «{kýu Au. (1)
Lkiøk{, (2) Mktøkún (3) Ôþðnh (4)ÉswMkq°k (5) þçË (6)
Mk{r¼YZ yLku (7) yuðt¼qík Lkþ.

**Mk. 13. Æþ fÖÅkð]úkkuLkkt Lkk{ ykÅku yLku íku þwt ykÅku Au?
íku sýkðku.**

s. 13. (1) øk]nktøk - hnuðk {kxu ½h ykÅku. (2)þþkrík- htøk - «fkþ
ykÅku. (3)¼q»kýktøk - Æhuf «fkhLkk y÷tfkhku ykÅku. (4)
¼kusLkktøk - Æhuf «fkhLkk ¼kusLk ykÅku. (5) ð†ktøk - Æhuf
òíkLkkt ð†ku ykÅku. (6)r[°khMkktøk - Æhuf «fkhLke ÅkeðkLkk
ÅkËkÚkkuo ykÅku. (7) íkqþkOøk - Æhuf òíkLkkt ðkrst°k ykÅku.
(8) fwMkw{ktøk - Æhuf «fkhLkkt MkwøktÆ Åkw»Åkku ykÅku.
(9) ¼ksLkktøk - Æhuf «fkhLkkt ðkMkýku ykÅku. (10) ÆeÅkktøk
- ÆeÅkfkku «økxkðu.

**Mk. 14. LkkhfeLkk Sðku ÆMk «fkhLke ðuËLkk MknLk fhu Au íku fE
fE ?**

s. 14. (1) þeík (5) ¾tsðk⌘ (8) Ækn
(2)W»ý (6) Åkhðþíkk (9) ¼þ
(3) úkwÄk (7) sðh. (10) þkuf
(4) rÅkÅkkMkk.

Mk. 15. ykøk{Mkq°kku fþkhu Lk ¼ýkþ ?

s. 15. 1. MkqþkuoËþ Åknu÷kt yLku ÅkAe yuf ½ze MkwÄe Lk ¼ýkþ
{íkkþtíkhku Mkqþkuonþ Åknu÷kt çku ½ze MkwÄe Lk ¼ýkþ.
2. MkqþkMík Åknu÷kt yLku MkqþkoMík ÅkAe çku ½ze
MkwÄe Lk ¼ýkþ.
3. {æþkø Mk{þu yux÷u çkhh ðkøku çku ½ze Lk ¼ýkþ.

4. {æpʰk°ku yux÷u hk°ku ɕkkh ðkøku ɕku ½ze Lk ¼ýkʰ.

Mk. 16. ©e rMkØrøkrh WÃkh [iipðtĒLk fhðkLkkt {wĩp MÚkkLkku fux÷k ? yLku fpkt fpkt?

s. 16. íku MÚkkLkku Ãkkt[Au.

1. ík°uxe{kt Ãkøk÷kt ykøk°.

2. røkrhhks WÃkh ©e þkÂLíkLkkÚk «¼wLkk ĒnuhkMkh{kt.

3. ({q÷Lkkþf) ©e ykĒeĩh ĒkĒk Mkl{w¾.

4. ©e ĀkwtzrhfMðkr{S Mkl{w¾.

5. hkþý Ākøk÷u.

Mk. 17. ©e rMkØrøkrhS WÃkh Mkku÷ {kuxk WØkh fkuýu fkuýu fhkŌþk?

s. 17. (1) ¼hík [ɕðíkeoyu. (2)Ētzðeþo hkòyu. (3)EþkLkuLýu (4) {knuLýu (5)ɕkúñuLýu (6)[{huLýu (7)Mkøkh [ɕðíkeoyu (8) ŌptíkhuLýu (9)[týþþk hkòyu (10)[ɕkþwĀ hkòyu.(11) hk{[týSyu, (12) Ākktzðkuyu, (13) ððzþknu, (14)ɕkknz {t°keyu, (15) Mkl{hkþknu (16) f{kopknu.

Mk. 18. ɕkklkeykuyu yuf hks÷kufLkwt «{kýfuðe heríkyu Mk{òŌþwt Au ?

s. 18. yuf Ēuð MkkiĀ{o Ēuð÷kufÚke ɕezkĀkqðof (Mknu÷kEÚke) nõh ¼kh ÷kuZkLkku økku°ku ĀkkuíkkLkk Mkðo ɕk°Úke ¼qr{ «rík (íkhV) VUfu, íku 6 rĒðMk, 6 «nh, 6 {wnqíko, 6 ½ze yLku 6 Āk°u Āk]Úðe WÃkh ykðu Au. íþkhu yuf hksLkwt «{ký Úkkþ.

Mk. 19. [kiĒ økwýMÚkkLkfkulLkkt Lkk{ ykĀkku.

s. 19. (1) r{Úþkíð. (2) MkkMðkĒLk (3) r{© (4) yrðhrík MkBþøkTýrù. (5)Ēuprðhrík (6) «{¥k. (7) y«{¥k. (8)yĀkqðofhý (rLkð]r¥k) (9)yrLkð]r¥kɕkkĒh, (10)Mkqû{MktĀkhkþ. (11) WĀkþkLík{kun (12) ûkeyý{kun. (13) Mkþkuøkefuð°e (14) yþkuøke fuðe°e.

Mk. 20. swĒk swĒk «fkhLkkt Āká[ft¾kýLkkt V° sýkðku.

- s. 20. (1) Lkõfkhpe - yuf Mkku ð»ko MkwÄe Lkkhfe SõkuLku su Ëw:¾ Äkzu yLku su f{orLksohk Úkkp ikux÷e f{orLksohk yk Äkå[fT¾kýÚke fhu.
- (2) ÄkkurhMke - yuf nksh ð»ko MkwÄe Lkkhfe SõkuLku su Ëw:¾ Äkzu yLku f{orLksohk Úkkp ikux÷e f{o rLksohk fhu.
- (3) MkkZ ÄkkurhMke - Ëp nõh ð»ko MkwÄe Lkkhfe SõkuLku su Ëw:¾ Äkzu yLku sux÷e f{o rLksohk fhu ikux÷e rLksohk Úkkp.
- (4) Äkwrh{zTZ - yuf ÷k¾ ð»ko MkwÄe Lkkhfe SõkuLku su Ëw:¾ Äkzu yLku sux÷e f{o rLksohk fhu ikux÷e rLksohk Úkkp.
- (5) yufkMkýwt - ËMk ÷k¾ ð»ko MkwÄe Lkkhfe SõkuLku su Ëw:¾ Äkzu yLku sux÷e f{o rLksohk fhu ikux÷e rLksohk Úkkp.
- (6) rLkðe - yuf çkuz ð»ko MkwÄe Lkkhfe SõkuLku su Ëw:¾ Äkzu yLku sux÷e f{o rLksohk fhu ikux÷e rLksohk Úkkp.
- (7) yufËr¥k - Mkku çkuzk ð»ko MkwÄe Lkkhfe SõkuLku su Ëw:¾ Äkzu yLku sux÷e f{o rLksohk fhu ikux÷e rLksohk Úkkp.
- (8) ykPtçke÷ - yuf nõh çkuz ð»ko MkwÄe Lkkhfe SõkuLku su Ëw:¾ Äkzu yLku sux÷e f{o rLksohk fhu ikux÷e rLksohk Úkkp.
- (9) WÄkðkMk - Ëp nõh çkuz ð»ko MkwÄe Lkkhfe SõkuLku su Ëw:¾ Äkzu yLku sux÷e f{o rLksohk fhu ikux÷e rLksohk Úkkp.

Mk. 21. rõnh{kLk íkeÚkOfh yux÷u pwt ? íku fux÷k Au? íkuykuLkkt Lkk{ ykÄkku.

s. 21. rõnh{kLk íkeÚkOfh yux÷u rð[híkk íkeÚkOfh ðeMk Au.

(1) Mke{tÄh.	(11) ð@tÄh.
(2) Þwøk{tÄh.	(12) [týkLkLk.
(3) çkknw.	(13) [týçkknw.
(4) Mkwçkknw	(14) ¼wstøk.
(5) Mkwòík.	(15) Eih.
(6) MðPt«¼.	(16) Lkur{«¼.

(7) É»k¼kLkLk.

(8) yLktíkðeðo

(9) Mkw h«¼

(10) ©e rðpk÷

(17) k ðehMkuLk.

(18) Èuððk.

(19) [tÿðk.

(20) yrsíkðeðo.